

**DEPUTATE
VIR KONTAK
MET BINNELANDSE KERKE**

**Report of
Deputies for Contacts with
Churches in South Africa
to Synod Soshanguve, 2017
of the
Free Reformed Churches
in South Africa**

Contents

1. General.....	3
1.1 Deputies.....	3
1.2 Changes in membership of DCCSA.....	3
1.3 Mandate.....	3
1.4 Meetings.....	3
2 Recommendations.....	4
3 Reporting and discussion.....	4
4 Proposal for Synod to decide.....	17
5 Annexures.....	20
Ann. 5.1: Interim Report of Deputies for Relations with Churches in South Africa (Dep RCSA) to Indaba 2016.....	20
Ann. 5.2: Additional Interim Report of Deputies for Relations with Churches in South Africa (Dep RCSA) to Indaba 2016.....	24
Ann. 5.3: Address to RCSA Synod 2015 in Potchefstroom.....	26
Ann. 5.4: Memorandum of Ecumenical Relationship between the Reformed Churches in South Africa and the Dutch Reformed Church.....	28
Ann. 5.5: Vrou in (diaken)amp.....	30
Ann. 5.6: Kommentaar op VGKSA Memorandum: Vrou in (diaken)amp.....	35
Ann. 5.7: Deputate KBK se beantwoording van <i>Kommentaar op GKSA Memorandum Vrou in (diaken)amp</i> , opgestel deur Deputate Ekumeniese Sake Binnelands (GKSA).....	38
Ann. 5.8: Psalm-Omdigting (2001).....	43
Ann. 5.9: KOMMENTAAR OP VGKSA MEMORANDUM: <i>PSALM-OMDIGTING (2001)</i>	49
Ann. 5.10: VGKSA Deputate KBK se beantwoording van <i>Kommentaar op GKSA Memorandum Psalm-Omdigting (2001)</i> , opgestel deur Deputate Ekumeniese Sake Binnelands (GKSA).....	53
Ann. 5.11: Historical Overview Relation of the RCSA with the DRC, in relation to its impact on the deliberations with the FRCSA.....	59
Ann. 5.12: Historical Overview re Women in (Diaconal) Office, in relation to its impact on the deliberations with the FRCSA.....	61

1. General

1.1 Deputies

Synod 2014 of the FRCSA appointed Rev. P.G. Boon, Rev. J.A. Breytenbach, Rev. J.J. Drijfhout and br. C. Roose (convener) as Deputies for Contacts with Churches in South Africa (DCCSA).

1.2 Changes in membership of DCCSA

Rev. J.J. Drijfhout accepted a call to the Reformed Churches in the Netherlands (lib.) and left South Africa during the end of 2015. The remaining deputies decided initially to carry on without a replacement for Rev. Drijfhout.

Due to certain developments however regarding the contacts between local congregations of the FRCSA and the RCSA (GKSA) in Pretoria (Classis North), deputies decided to co-opt a member from Classis South, brother W. Bijker.

Classis North was informed about this appointment on 16th February 2017, according to the Rules of Synod, Article 9 and an answering letter, dated 28th February 2017, was received from Classis North in which the appointment was approved.

1.3 Mandate

The following mandate was given to DCCSA by Synod 2014:

- a. To continue contact with the RCSA on a national level in view of strengthening the bond in the unity of the Reformed faith. In the discussions attention should be given to contacts with other churches as well as the issue of hermeneutics.
- b. To take responsibility for stimulating, assisting and monitoring local contacts between churches of the FRCSA and the RCSA, with the aim of strengthening one another in the furthering of the true Biblical doctrine and lifestyle.
- c. To advise local churches with questions and about steps towards unity.
- d. To continue contacts with the Dutch Reformed Church in Africa – DRCAfr (NG Kerk in Afrika – NGKA) in order to get to know them better and to support each other to maintain the true faith.
- e. To pursue contacts with English speaking churches with whom there is a collaboration with regard to training of our theological students.
- f. To submit an interim report for discussion during an Indaba to be held end 2015 or beginning 2016.
- g. To report to the next synod and formulate recommendations according to Article 11 of the Rules of Synod.

1.4 Meetings

DCCSA held nine (9) normal meetings on 15/08/14, 14/11/14, 13/03/15, 26/10/15, 25/01/16, 25/04/16, 14/10/16, 09/02/17 and 20/04/17 and also met four (4) times with Deputies Ecumenical Affairs: National of the RCSA.

2 Recommendations

DCCSA propose that

Synod decides (for grounds refer to point 4):

2.1 To adopt the report of DCCSA

2.2 To appoint new deputies with the following mandate:

2.2.1 To continue contact with the RCSA on a national level in view of strengthening the bond in the unity of the Reformed faith. The specific focus of the contact should be deliberating on:

- The nature of a church federation;
- how deviance from Scripture and Confession should be dealt with in a Reformed church federation;
- how local churches should uphold federational decisions.

2.2.2 To actively assist congregations in their local contacts with RCSA congregations, advising them on all relevant matters.

2.2.3 Since national unity between the RCSA and FRCSA will not be reached in the foreseeable future (in view of RCSA synod decisions on the Memorandum of cooperation with the DRC, women in (diaconal) office, and the Cloete versifications) deputies should submit a study document to the next synod on what the impact of this will be on the local contacts between FRCSA and RCSA congregations.

2.2.4 To continue contacts with the Dutch Reformed Church in Africa - DRCAfr (NG Kerk in Afrika – NGKA) in order to get to know them better and to support each other to maintain the true faith. Contacts should at this stage not directly be aimed at unification, but to support the DRCAfr in their search for a real Reformed policy.

2.2.5 To encourage church councils to identify English speaking churches in their area, and make contact with them and have discussions to know each other better to be able to support each other, if needed also theologically.

2.2.6 To re-establish contacts with the Free Church of SA and to attend their synods (General Assemblies), and to invite their representatives to attend FRCSA synods, with the aim to investigate if we can support each other theologically.

2.2.7 To submit an interim report for discussion during an Indaba to be held more or less halfway between Synod 2017 and Synod 2020.

2.2.8 To report to the next synod and formulate recommendations according to Article 11 of the presently valid Rules of Synod.

2.3 To approve a budget for the 2017 – 2020 intersynodical period of R 8000.

3 Reporting and discussion

Deputies refer to the Interim report as well as the Additional interim report to Indaba 2016 for information about the initial activities of DCCSA (attached as Annexures 5.1 and 5.2).

3.1 Execution of mandate

- 3.1.1 To continue contact with the RCSA on a national level in view of strengthening the bond in the unity of the Reformed faith. In the discussions attention should be given to contacts with other churches as well as the issue of hermeneutics.

Above mandate was based on the following decisions by Synod 2014:

“1. To continue contact with the RCSA on a national level in view of strengthening the bond in the unity of the Reformed faith.

Ground: To strive towards unity between believers is a Biblical command.

2. That in the discussions attention should be given to the RCSA’s contacts with other churches as well as the issue of hermeneutics concerning the issues mentioned below:

- i. What is the official RCSA approach to hermeneutics?*
- ii. The so-called Cloete versification (Cloete omdigting).*
- iii. The RCSA Synod’s decision on women as deacons.*

In the discussions deputies should take into account that some churches have ordained female elders contrary to RCSA synod decisions.

Ground: Clarity regarding above issues should help to promote unity.”¹

Regarding Synod decision 1:

“To continue contact with the RCSA on a national level in view of strengthening the bond in the unity of the Reformed faith.”

Meetings with RCSA Deputies

We met with *GKSA Deputate Ekumeniese Sake (Binnelands)* on the following occasions:

- 25 July 2014 at the FRC Pretoria
- 2 December 2014 at the RC Bergsig
- 24 February 2017 at the RC Oos-Moot
- 23 March 2017 at the FRC Pretoria-Maranata
- Beginning of 2015 Br. Kees Roose and Rev. Hannes Breytenbach attended the RCSA Synod in Potchefstroom on behalf of the FRCSA. See Appendix 5.3 for the speech br. Roose delivered.
- In 2016 DCCSA made several unsuccessful attempts to arrange a meeting. Eventually the RCSA Deputies were available for a meeting again in February 2017.

Regarding Synod decision 2:

“That in the discussions attention should be given to the RCSA’s contacts with other churches”

1. Relation with the Dutch Reformed Church (NG Kerk)

1.1 Historical Overview

For a more elaborate historical overview see Appendix 5.11.

For decades deutes already received the mandate from FRCSA synods to discuss with the RCSA their relationship especially with the Dutch Reformed Church (DRC). Already on the FRCSA Synod 1972 mention was made of the ‘illogical’ relationship between the RCSA and the DRC.² The FRCSA Synod of

¹ Acts FRCSA Synod 2014, p12-13.

² VGKSA Acta 1972, p79.

1980 expressed concern about pulpit exchange between the RCSA and the DRC. On the FRCSA Synod 1994 deputies mentioned that the RCSA report is much too optimistic with regards to the DRC and NHK, whilst far reaching rapprochement is not discouraged but encouraged.³ In 2002 the FRCSA Synod called deputies to discuss with the RCSA the matter of Scriptural criticism with the DRC, encouraging the RCSA to display a more antithetical stance towards the DRC. In 2005 the FRCSA Synod urged the RCSA to give a confessionally based evaluation of the DRC and the Nederduits Hervormde Kerk, in view of the fact that more clarity in this regard would benefit the deliberations and rapprochement between the RCSA and the FRCSA. In 2014 deputies reported again to the FRCSA Synod that the RCSA's contacts with the DRC continue to be a hindrance towards unification with the FRCSA: "The FRC has stated until today that the marks of the true church are not visible enough in the DRC. Therefore there is no unity with these churches, and we cannot strive for it."

In this Historical Overview one more aspect should be mentioned, namely the relationship between the FRCSA and the TKR (Tussen Kerklike Raad). The TKR consists of the so called Afrikaner 'Three Sister Churches', the NGKSA (DRC), NHKSA and GKSA (RCSA). The FRCSA Synod 2008 mandated deputies to investigate the possibility of attending the TKR in the capacity of observers.⁴ The hope was that the functioning of the TKR could give deputies more insight in the functioning of the phenomenon of the so-called *Three Sister Churches*. In the past years the TKR has allowed the APK to become observers, and in the light of this deputies thought that the FRCSA could possibly also become observers. This took some years but eventually the request to become observers at the TKR was rejected by the TKR.

1.2 Memorandum with the DRC

To this ongoing unclarity with regards to the RCSA's relationship with the DRC came an end however with the decisions taken by the RCSA Synod 2015, called the Memorandum (see text of the Memorandum in Appendix 5.4), which was adopted by an overwhelming majority. According to the Acts of RCSA Synod 2015, this Memorandum describes the ecumenical relationship that has developed through the years since the beginning of the inter-church deliberations started in 1958.⁵

This Memorandum confirms the FRCSA deputies' impression that has grown in the past with regards to the relationship between the RCSA and the DRC. In 2002 FRCSA deputies called on the RCSA to adopt a more antithetical attitude towards the DRC.⁶ In 2008 FRCSA deputies reported that they cannot find themselves in the loose handling of church federation and of confession in RCSA standpoints.⁷ FRCSA deputies stated that "until today that the marks of the true church are not visible enough in the DRC. Therefore there is no unity with these churches, and we cannot strive for it."⁸

In this Memorandum, however, the marks of the true church⁹ are at stake:

- *Pure preaching of the Gospel*. The Memorandum allows for pulpit exchange on the local level and combined worship services.
- *Pure administration of the sacraments*. The Memorandum allows for members of both federations to partake in each others' sacraments, as well as the ministers of both federations to administer them.

³ VGKSA Handeling 2005, p211 (Historical overview).

⁴ FRCSA Acts 2008, p24.

⁵ GKSA Acta 2015, p146.

⁶ VGKSA Handeling 2002, p34.

⁷ FRCSA Acts 2008, p72-73.

⁸ FRCSA Acts 2014, p66.

⁹ Belgic Confession, Article 29.

- *Exercising of church discipline.* The Memorandum allows for mutual acceptance of attestations.

As deputies have indicated in the past and are still convinced, there are major concerns with regards to the DRC, that the marks of the true church are not clearly visible. Through this Memorandum dangerous possibilities of inroads are created, through which unbiblical teachings, lifestyle and (lack of) discipline can now even more than in the past, influence the RCSA.

RCSA deputies may view the Memorandum as a possibility to positively influence the DRC. We are of the opinion that such a strategy is not in line with sound Reformed church polity. There are many other possibilities to prophetically testify towards the DRC, without creating all the dangerous inroads for the RCSA the Memorandum is creating.

DCCSA have stated in the past that the lack of a sound antithetical attitude towards the DRC forms an obstacle towards rapprochement between the FRCSA and the RCSA. With this Memorandum everything has become clear now, and DCCSA cannot give the RCSA the benefit of the doubt anymore. It is with great regret that the DCCSA take notice of this Memorandum, since we consider that it formally brings an end to a long chapter of mutual deliberations between the FRCSA and the RCSA with regards to the DRC.

We recommend that FRCSA Synod 2017 does not repeat the mandate again to DCCSA to continue deliberations with the RCSA deputies on a national level with the aim of attaining national unity, as long as this Memorandum is in place. This is of no use as long as this Memorandum is in place in the RCSA, facilitating the growing rapprochement between the RCSA and the DRC. First on a national level more clarity should be attained about what a federation of churches should be in the light of God's Word, and as professed in the Forms of Unity.

We do propose to synod, though, to mandate deputies to continue to assist the churches in their deliberations with local RCSA congregations. In their deliberations emphasis should be put on the fact that a RCSA congregation cannot both pursue contacts with a FRCSA congregation at the one hand, and at the other hand pursue contacts with a DRC congregation according to the Memorandum. Synod should also warn the churches that local contacts cannot be adopted or continued whilst a local RCSA congregation upholds RCSA synodical decisions re the Memorandum.

“That in the discussions attention should be given to.....the issue of hermeneutics concerning the issues mentioned below:

.....

iii. The RCSA Synod's decision on women as deacons.

In the discussions deputies should take into account that some churches have ordained female elders contrary to RCSA synod decisions.

” Ground: Clarity regarding above issues should help to promote unity.”

2. Women in (Diaconal) Office

2.1 Historical Overview

For a more elaborate historical overview see Appendix 5.12.

The first FRCSA synod that was held after the RCSA approved to open the office of deacon for women, mandated its deputies to evaluate this decision. On the next synod (2008) the FRCSA expressed their concern about the differences in the RCSA with regards to women serving in an office, a matter that is uncovering fundamental hermeneutical differences in understanding and applying Scripture in the RCSA. This matter also, synod expressed, affects a church's view on Scripture and influences the contacts between the churches. In subsequent years DCCSA continued to point at the matter of women in (diaconal) office as a hermeneutical issue forming an obstacle towards national unification. The last

FRCSA synod (2014) again called on deputies to deliberate again with the RCSA on this issue. Synod clearly pointed to the fact that the debate on women in the (diaconal) office is not just a matter of diverging exegeses, but of hermeneutical nature. This also becomes clear from the letter the FRCSA Synod 2014 wrote to their Dutch sister churches:

“We are compelled also to communicate our concern about developments in your federation regarding women in office. See annexure 3. We call on you to maintain the orthodox direction. In a church that wants to remain faithful to Holy Scripture, the matter of women in the special ecclesiastical offices cannot be framed as an open question. When the unambiguous teaching of the Word of God about male leadership in the church becomes a matter of debate, then a dangerous hermeneutical approach is showing its influence.”¹⁰

2.2 Deliberations on Women in (Diaconal) Office during the last three years

DCCSA drafted a study document “Vrou in (diaken)amp” for their meeting with the RCSA Deputies on December 2nd 2014 (see Appendix 5.5). RCSA Deputies pledged to respond to this document in writing. This response was only received during the joint meeting on February 24th 2017 (see Appendix 5.6). DCCSA consequently wrote a response again (See Appendix 5.7), which was discussed on March 23rd 2017. In what follows a short overview is given of the deliberations, culminating in DCCSA’s findings and proposals.

There was in the past, and there is today, clarity in the FRCSA with regards to the gender of the offices. There is agreement on the exegesis of 1 Timothy 3, a chapter to which the Belgic Confession Article 30 explicitly refers. There is also clarity about the understanding of BC 30, that this article denotes brothers, in line with 1 Timothy 3, when reference is made to ministers or pastors of the Word, elders and deacons.

In the past there was also clarity in the RCSA with regards to the exegesis of 1 Timothy 3 and the understanding of BC 30. This clarity became contentious though, since local churches started ordaining women as deacons, and especially since RCSA synods approved of this.

We are of the opinion that RCSA synods acted against the Confession, when they decided that sisters are allowed to serve in the office of deacon. A Reformed exegesis of 1 Timothy 3 can, according to us, only lead to the conclusion that this chapter deals with brothers as deacons. For an honest understanding of BC 30 the same applies. BC 30 reads 1 Timothy 3 clearly in such a way that this chapter is only about brothers as deacons.

Note that BC 30 deals with the *government* of the church. In it we read: “We believe that this true church must be governed according to the Spiritual order which our Lord has taught us in His Word. There should be ministers or pastors to preach the Word of God and to administer the sacraments; there should also be elders and deacons, who, together with the pastors, form the council of the church.” This article defines the church council or consistory as consisting of the ministers of the Word, elders and deacons.

For this reason RCSA synods could not merely decide that deacons are not part of the consistory. This contravenes BC art. 30 professing that deacons are part of the consistory.

As was indicated also from within the RCSA, we are of the opinion that the decision to allow women in the diaconal office, originated from the broader desire to allow women into all offices. This desire will

¹⁰ FRCSA Synod Acts 2014, p171.

remain a threat in future, exactly because current synod decisions are in tension with the Confession (as indicated above). As long as the diaconal office isn't clearly demarcated from the governing office, it will remain a threat, notwithstanding the fact that RCSA Synod 2016 decided not to open the offices of elder and minister to women. Currently there are still RCSA congregations who continue also to have women in the office of elder.

We acknowledge in the light of Scripture that women in the church are called to diaconal activities. We however have objections against women in a governing office. As long as the diaconal office is not clearly demarcated from the governing office, this remains for us an obstacle. We notice that the discussion in the RCSA continues, and this is according to us because the RCSA synods did not clearly delineate the diaconal office.

During our deliberations with the RCSA deputies we tried to get greater clarity on their use of terminology. The DRCSA Synods 2015 and 2016 described the matter of women in office as an *essential matter (wesentliche saak)*.¹¹ An *essential matter* is however not yet a *confessional matter*. A *confessional matter* has greater weight than an *essential matter*. A *confessional matter* is at stake when there are hermeneutical ('Skryfbeskoulik') differences. Yet with an *essential matter* only exegetical differences are the case. Women in the offices of elder and minister has been defined by synod as an *essential matter*, but not as a *confessional matter*. RCSA deputies state: *the RCSA are not of the opinion that differences about the question whether the woman can serve in the (diaconal) office, are de facto differences with regards to 'Skryfbeskouing' and hermeneutics ... The difference between the two viewpoints lies on the level of exegetical synthesis*. Since this is not a *confessional matter*, it also doesn't cause problems with regards to international ecumenics, since the RCSA have sister church relationships with denominations allowing women in all offices (CRC, NGK-NL). The ecumenical relationships are not threatened because of this.

As DCCSA we reiterate (just as stated above icw BC 30) that the matter of women in the office is a *confessional matter*.¹² FRCSA Synod 2014 emphasized this to our Dutch sister churches in their *Letter of Concern* (see ctaton above):

It is our conviction, in line with the church in the past (see BC 30), that Scripture is transparant about the gender of the special offices. New exegetical attempts of key texts (such as 1 Timothy 3) cannot merely be seen as exegetical variants. These attempts rest upon a hermeneutic that deviates from Reformed hermeneutics. It is our conviction that Scripture (including the New Testament) is transparant as to the gender of the governing office. Furthermore it is our conviction that, because the diaconal office overlaps with the governing office in the Reformed tradition, women cannot simply be allowed in the diaconal office. Such a step necessitates changing the Confession.

The fact that the RCSA Synod 2016 did not decide to open the offices of elder and pastor for women, was generally greeted among FRCSA members with gratitude. A closer study of the RCSA synod decisions of 2015 and 2016 revealed however that a backdoor has remained open, in that the matter was classified an *essential matter* in stead of a *confessional matter*, as well as because of the fact that

¹¹ RCSA Synod 2015, p323 (§6.1.3.2.1 – 6.1.3.2.3).

¹² The pronounciation of the RCSA Synod 1988 points according to us to an important difference: "Wanneer kerke na langdurige en biddende bestudering van die Skrif onder leiding van die Heilige Gees tot die slotsom sou kom dat vrouens wél in 'n besondere amp mag dien, sal moeilik beweer kan word dat so 'n besluit strydig is met die reformatoriese belydenisskrifte – hoogstens dat dit inspanning is met die Gereformeerde tradisie." (GKSA Sinode 1988 (516:§3.3.3))

women are still allowed in the unchanged diaconal office. Furthermore the situation persists in the RCSA that some local congregations maintain women elders.

From within the RCSA, appeals were written to consecutive synods to reverse this decision on women in the diaconal office. Yet consecutive synods turned down these appeals. According to Reformed church polity, local churches and minor assemblies have the right to ask a next synod to revise a decision. They also have the right to appeal a synod decision of which they are convinced that it is in conflict with the Word of God or the Church Order (CO art. 31). These processes have been followed during the past years since 2003 (the first RCSA synod to allow women in the diaconal office) until the last RCSA Synod 2016, yet with no result. It is clear that this decision is there to stay in the RCSA.

With this being the case, we as DCCSA question whether the deliberations on a national level on this matter can continue in a fruitful way. More than once RCSA synods have taken and confirmed a decision in this regard. In future this will thus remain an obstacle to unification on a national level between the RCSA and the FRCSA. Until a RCSA synod does not reverse their decisions in this regard, we propose to synod not to renew DCCSA's mandate to deliberate on this matter.

We propose to synod, however, to mandate DCCSA to continue to assist the churches in their deliberations with local RCSA congregations. In their deliberations emphasis should be put on the fact that local contacts cannot be adopted or continued with a RCSA congregation upholding the RCSA synodical decisions with regards to women in the diaconal office.

"That in the discussions attention should be given to the RCSA's contacts with other churches as well as the issue of hermeneutics concerning the issues mentioned below:

- i. What is the official RCSA approach to hermeneutics?*
- ii. The so-called Cloete versification (Cloete omdigting)."*

3. Cloete-versification of the Psalms (Cloete-omdigting van die Psalms)

3.1 Historical Overview

Dating from the first years of the Cloete versifications FRCSA synods mandated deputies to follow and evaluate the process. Already in 1996 (FRCSA Synod of Cape Town) the new Psalm versifications were mentioned as a point of criticism in the contacts with RCSA deputies.¹³ Through the years FRCSA synods identified this as an important point to deliberate on in DCCSA's contacts with the RCSA.¹⁴

DCCSA indicated to FRCSA Synod 2008 that the so called *Socio-Historical method* is gaining influence in South African churches. Its effect is seen in amongst others the new "Liedboek van die Kerk", including a new view on the Messianic Psalms, deviating from classical Reformed hermeneutics.¹⁵ In this regard DCCSA have deliberated on the new Cloete versification with the RCSA deputies.¹⁶ DCCSA reported to FRCSA Synod 2011 that the Cloete versifications remain one of the main concerns in the rapprochement between the FRCSA and the RCSA.¹⁷ And again to the FRCSA 2014 synod deputies

¹³ Acta 1996, p63.

¹⁴ FRCSA Acts 2008, p104-105.

¹⁵ FRCSA Acts 2008, p81-86.

¹⁶ FRCSA Acts 2008, p104-105.

¹⁷ FRCSA Acts 2011, p100.

reported that the Cloete versifications are one of the possible hindrances, of a hermeneutical nature, on the way towards unification.¹⁸

Through the years FRCSA synods encouraged ongoing deliberations on this point, regarding it as unsolved yet. The last FRCSA Synod 2014 again pointed to the link between hermeneutics and the Cloete versifications.¹⁹

We can conclude that on an ongoing basis the Cloete versifications were identified by FRCSA synods and deputies as a stumbling block for national unity between the RCSA and the FRCSA.

3.2 Deliberations on the Cloete-versifications during the last 3 years

In November 2014 DCCSA provided the RCSA Deputies with a study document on the Cloete-versifications (see Appendix 5.8). We received a written feedback on this study document only in February 2017 (see Appendix 5.9). As DCCSA we replied in written again to this document (see Appendix 5.10), which was discussed during the bilateral meeting of March 23rd 2017. In what follows a summary is given of these deliberations.

3.2.1 Versification from the 1983 Bible translation or from the original text?

The Cloete-versification did not happen from the original text, but the 1983 Bible translation was used as basis. There were however people in a support team who compared Cloete's versifications with the original text. Nevertheless this did not prevent that the deficiencies of the 1983 translation often found their way also into the Cloete-versifications. These deficiencies were neither taken out at a later stage. A few examples of these deficiencies are:

- a. In the 1983 translation of Psalm 2:11-12 the fact that these verses deal with two separate persons (LORD and Son) has disappeared. The same is the case in the Cloete-versification.
- b. Just as there is unclarity in the 1983 translation with regards to the names or titles used in the original text to denote God, this also applies to the Cloete-versifications. It is not possible to deduce from the versification when the covenantal name of God (Jahweh) is used. See in this regard Psalms 22,110,111,116. The argument that the same problem occurs in the Totius Psalmbook, is only partially true,²⁰ because in the Cloete-versification it has become totally unclear.
- c. It is an established fact that the (dynamic equivalent) method of translation of the 1983-translation has taken away much of the imagery in the Psalms, whilst imagery and metaphors play an important role in poetry (and thus likewise in the Psalms). Have the Cloete-versifications brought back the imagery? We are of the opinion that this did not happen adequately. Also in this regard the Cloete-versifications reflect the weaknesses of the 1983-translation. To mention a few examples:
 - The metaphor "Kiss the Son" in Psalm 2:11-12 as indication of reverence and total submission has disappeared from the 1983 translation and likewise from the Cloete-versification.
 - The imagery "your rod and your staff" in Psalm 23:4 has disappeared from the 1983 translation and likewise from the Cloete-versification.
 - The 1983 translation paraphrased away the poetical imaginative "my ways" in Psalm 39:2, replacing it with 'life'. The Cloete-versification reflects the same (poetical) impoverishment by choosing the word 'existence'.

¹⁸ FRCSA Acts 2014, p65.

¹⁹ FRCSA Acts 2014, p12.

²⁰ GKSA Acta 2003, p643.

- The 1983 translation has omitted the metaphor “my shield” which appears in the original, replacing it with dynamic equivalent interpretation: ‘protector’. Also in the Cloete-versification the metaphor ‘shield’ has disappeared.

These are examples of how the defects of the 1983 translation also found their way into the Cloete-versifications. And there are more examples to be mentioned where the Cloete-versifications are not faithful to the original text.

It is important also to note that the 1983 translation has never been approved for official use in the FRCSA, contrary to what is the case in the RCSA.

The RCSA Acta (2003) state: “In hierdie omdigting is die metafore sover as moontlik behou net soos wat hulle voorkom in die oorspronklike tekste hoewel die struktuur en die volgorde van woorde kan verskil.”²¹ From what was explained above it may be clear that we do not share the same view. It is our conviction that the Cloete-versifications are not faithful enough to the original text to make them fit for official ecclesiastical use. In many cases that original text has been rendered either incorrectly or incompletely.

3.2.2 Guidelines for versification

In general the guidelines supplied by RCSA synods²² make a good impression. But it is our conviction, when applying these guidelines to the Cloete-versifications, that the latter is not up to the standards set by the guidelines. Take for example 2.3.6: *New versifications of passages (especially from the Old Testament) strive towards maintaining the distinction between the different names for God*. It is evident that the Cloete-versifications haven’t done this, but merely followed the 1983-translation, as was indicated already above.

Furthermore it is our conviction that, although the passages in the Psalms dealing with God’s wrath, have not been taken away completely in the Cloete-versifications, they have been taken away in some instances, yet they have been weakened systematically.

For example with regards to Psalm 139 it is clear that Cloete endeavoured to versify the original text less confrontationally and emphatically. It is our conviction that someone doesn’t have the right to do this. The fact that this happened, makes the Cloete-versifications unfit for official ecclesiastical use. It is our impression that the guidelines of the RCSA synods did not really have an impact on the Cloete-versifications. We have the impression that these guidelines materialized only after the Cloete-versifications were completed. Neither were the versifications changed or improved afterwards.

3.2.3 Messianic Psalms

TT Cloete admitted himself that he has taken out the explicit Messianic references from the Psalms in his versifications, based on new theological research (this also in line with the 1983 translation): “Ek het die Messiaanse verwysings in sekere psalms op grond van nuwe navorsing verwyder.”²³ About Psalm 110 he wrote in *Die Kerkbode* that it isn’t a Messianic Psalm.²⁴ This whilst the New Testament itself urges us in several passages to read this psalm as a prophecy of Christ.²⁵

²¹ GKSA Acta 2003, p648-649.

²² F.e. RCSA Synod 2012 (390: §2.3).

²³ *Rapport* 4 November 2001.

²⁴ *Die Kerkbode*, 13 April 2002.

²⁵ See Matthew 22:44; Mark 12:36; Luke 20:42; Acts 2:33-36; Hebrews 1:13, 5:6, 7:17, 7:21.

RCSA Deputies stated that it is clear that prof Cloete's remark ("Psalm 110 is nie 'n Messiaanse Psalm nie") has caused misunderstanding. They state that those objecting against Cloete's versifications have probably read more into this statement than was meant, launching an accusation of a false theology against the versifications on the basis of this statement. Yet this accusation has, RCSA Deputies state, consequently been denied by those involved in the process on behalf of the RCSA. This accusation was also rejected by RCSA Synod 2006.²⁶

We are afraid that we are not going to reach consensus on this point. This denial of those involved on behalf of the RCSA in the versification process²⁷ will only be convincing when substantiated with examples and evidence. As a matter of fact, Cloete himself explicitly said that he did his work on the basis of new theological research, namely by taking out the explicit Messianic references. We deem it logical to take Cloete seriously on his words.

3.2.4 Way forward

It was evident during our contacts with the RCSA deputies that differences of opinion exist between themselves on the Cloete-versifications (reflecting also the differences between local churches on the matter in the RCSA). Yet RCSA deputies mainly served us with the official stance of RCSA synods on the matter. We demonstrated with substantial arguments that we could find ourselves largely in the minority report regarding this matter that served on the RCSA Synod 2003, and that the majority report as well as this synod's decision could not take away our objections against the Cloete-versifications. Our objections, as discussed above, are not accidental differences between the Totius Psalmbook and the Cloete-versifications. Neither do we deny that there are also deficiencies in the Totius Psalmbook. But we are convinced that the Cloete-versifications suffered too much under the influence of the spirit of the age with regards to modern theological modes of thinking and approach with regards to the Psalms, Scripture as a whole, hermeneutics and Bible translation.

From within the RCSA, appeals were written to consecutive synods to reverse the decision on the official ecclesiastical use of the Cloete-versifications. Yet consecutive synods turned down these appeals. According to Reformed church polity, local churches and minor assemblies have the right to ask a next synod to revise a decision. They also have the right to appeal a synod decision, of which they are convinced that it is in conflict with the Word of God or the Church Order (CO art. 31). These processes have been followed during the past years since 2003 (the first RCSA synod to approve the official ecclesiastical use of the Cloete-versifications), yet with no result. It is clear now that the Cloete-versifications are there to stay in the RCSA.

With this being the case, we as DCCSA question whether the deliberations on a national level on this matter can continue in a fruitful way. More than once RCSA synods have taken and confirmed a decision in this regard. In future this will thus remain an obstacle to unification on a national level between the RCSA and the FRCSA. Until a RCSA synod does not reverse their decisions in this regard, we propose to synod not to renew DCCSA's mandate to deliberate on this matter.

²⁶ KOMMENTAAR OP VGKSA MEMORANDUM: *PSALM-OMDIGTING (2001)*, 1.3.1.5.12: "Dit is duidelik dat die stelling van prof Cloete ("Psalm 110 is nie 'n Messiaanse Psalm nie") wel tot misverstand aanleiding gegee het. Die beswaardes het waarskynlik meer in die stelling gelees as wat daarmee bedoel was en op grond van die stelling 'n beskuldiging van 'n valse teologie teen die omdigting ingebring. Hierdie beskuldiging is egter konsekwent deur die medewerkers van ons kerke ontken en is deur die Sinode van 2006 afgewys met die nie aanvaarding van beswaarskrifte wat hierdie punt wou maak."

²⁷ GKSA Acta 2003, p643.

We propose to synod, however, to mandate DCCSA to continue to assist the churches in their deliberations with local RCSA congregations. In their deliberations emphasis should be put on the fact that local contacts cannot be adopted or continued with a RCSA congregation upholding the RCSA synodical decisions with regards to the Cloete-versifications.

- 3.1.2 To take responsibility for stimulating, assisting and monitoring local contacts between churches of the FRCSA and the RCSA, with the aim of strengthening one another in the furthering of the true Biblical doctrine and lifestyle.

DCCSA tried to stimulate church councils of the Free Reformed churches to develop contacts, or promote existing contacts, with Reformed churches on a local level. In some cases such contacts developed to an advanced stage, while in other cases, problems were encountered to get contacts started. For assisting and monitoring activities of DCCSA please refer to point 3.1.3 below.

- 3.1.3 To advise local churches with questions and about steps towards unity.

DCCSA was involved in correspondence between the church council of the FRC Pretoria and Classis North regarding the correctness of the church council's actions aimed at promoting unity between the FRC Pretoria and three Reformed churches in Pretoria. DCCSA informed Classis North and the church council of the FRC Pretoria that their action were in line with the Guidelines for discussions (Riglyne vir samesprekings) as proposed by DCCSA to Synod 2011.

- 3.1.4 To continue contacts with the Dutch Reformed Church in Africa – DRCAfr (NG Kerk in Afrika – NGKA) in order to get to know them better and to support each other to maintain the true faith.

Contacts with the Dutch Reformed Church in Africa

1. Background:

The identity of the DRCAfr is stated on their website: Dutch Reformed Church in Africa (website: <http://www.ngka.co.za/>):

- *"The Dutch Reformed Church in Africa (DRCA) – Die Nederduitse Gereformeerde Kerk in Afrika (NGKA) has a General Synod (constituted 1963) and three regional synods namely: the Synod of the Orange Free State (constituted 1910 with circuits in the Free State, Eastern Cape, North-West Province and Lesotho), the Synod of Phororo and the Synod of North-and-South Transvaal. The church members are mainly Sotho, Tswana, Xhosa and Zulu speaking people. The DRCA was the result of a merger in 1963 of three churches – the Nederduitse Gereformeerde Bantoekekerk in Suid-Afrika (with two regional synods: Kaapland, constituted 1951 and Natal, constituted 1952), the Nederduitse Gereformeerde Sendingkerk van Transvaal (with one regional synod: Transvaal, constituted 1932), and the Nederduitse Gereformeerde Sendingkerk in the Orange Free State (with one regional synod: Orange Free State, constituted 1910). Near the end of the apartheid era in South Africa, the DRCA began union negotiations with the Dutch Reformed Mission Church. The union was formalized in 1994, but for theological and procedural reasons, a large group of congregations decided to withdraw from the union. They fought for and won the right to regard themselves as the continuation of the DRCA with two regional synods namely Orange Free State*

and Phororo (Northern-Cape). DOCTRINAL STANDARDS – CONFESSIONS OF THE DUTCH REFORMED CHURCH IN AFRICA (NG KERK IN AFRIKA).

- *The Dutch Reformed Church in Africa (DRCA) is firmly based on the Bible as the holy and infallible Word of God with five essential doctrines namely the “Five Solas” of the Protestant Reformation – “Sola Scriptura” or Scripture Alone, “Sola Gratia” or Salvation by Grace Alone, “Sola Fide” or Salvation by Faith Alone, “Solus Christus” or In Christ Alone and “Soli Deo Gloria” or For the Glory of God Alone. These essential doctrines are set out in the doctrinal standards or confessions of the DRCA namely in the three articles of faith that includes: The Dutch Confession of Faith (Confessio Belgica), The Heidelberg Catechism and The Canons of Dort. The DRCA adopted also the following ecumenical creeds namely: The Nicene Creed, Athanasian Creed and the Apostles Creed.”*

In order to prevent confusion due to alike looking abbreviations, this church denomination will be specified as DRCAfr in the remainder of this report.

The DRCAfr already invited the FRCSA to their Synod in 2011, where one of the Deputies, rev Van Alten brought greetings. In 2015 the DRCAfr invited the Free Reformed Churches to bring greetings to the Synod of the DRCA 20-23 August 2015 in Lichtenburg. Rev Boon and Breytenbach attended on 21 August 2015 and Rev Boon addressed the Synod. The deputies were welcomed and the address was very much appreciated. It was noted by the Deputies that there is in the DRCAfr resistance against the union of the previous NG Kerk in Afrika with the Dutch Reformed Mission Church into the Uniting Reformed Church; resistance against the Confession of Belhar (1986) although not so much regarding content; there are still discussions with the NG Kerk regarding unity but they do not want to go the liberal way of the NG Kerk; the DRCAfr is typically a “volkskerk”; in some of the congregations they have women deacons in office; they identified the need to train elders and ministers and may use help in this regard.

4 The following report was given by the Deputies to the Indaba of the FRCSA February 2016:

“The Dutch Reformed Church in Africa (DRCAfr) (NG Kerk in Afrika) is a federation of churches, which came into being as a result of mission work by the DR-church. During the unification of the various DR-church groups, the (mainly black) churches from the old synods of the Free State and the Northern Cape did not take part in the unification and split off from the DR-Church. Other congregations from other parts of the RSA have joined this group since then. Most of the ministers (about 90 %) and members are black, Sotho speaking, believers. This group of churches did not adopt the Belhar confession, but wish to maintain the Forms of Unity. They consider the Belhar confession as something that the rest of the main DR-church family tried to force down on them and which is alien to them. Their objections to the Belhar confession are in some cases supported by principal arguments, but are in most cases only based on pragmatic church politics. The DRCAfr is still in a re-orientating phase, but they reject the more liberal approach of the main DR-church. Deputies are of the opinion that contacts with these churches should at this stage be maintained. Such contacts should at this stage not directly be aimed at unification, but to support the DRCAfr in their search for a real reformed church policy.”

Deputies Rev. Boon en Rev. Breytenbach visited and addressed the DRCAfr synod 2015.

3. The Deputies were unsuccessful in arranging a meeting with the moderature of the DRCAfr in March or April 2016 in Bloemfontein (a discussion with them can only take place when they have a scheduled meeting). The Deputies suggested that the following topics may be discussed in such a meeting: Theological Training – possibilities to work together?; Confessional foundation – how is the DRCAfr a confessional church?; are they critical regarding the way of the NG Kerk and do they want to be officially part of the NG Kerk “Family”?; the debate on Hermeneutics; their understanding of Church –

do they see themselves as “volkskerk”?; is there a possibility for further discussions – the way forward, how do we and them see it?

4. A meeting with them was then planned for beginning of August 2016 in Johannesburg or Pretoria. Rev Breytenbach arranged with Dr AM Hoffman, the scribe of their Synod. This discussions could not take place, as they had cancelled their meeting.

3.1.5 To pursue contacts with English speaking churches with whom there is a collaboration with regard to training of our theological students.

Contacts with English speaking churches with whom there is collaboration with regard to training of our theological students.

1. Background

The FRCSA Deputies Curators for Theological Training had made an agreement few years ago with the Church of England in South Africa (CESA, the Church of England changed their name to: Reformed Evangelical Anglican Church of South Africa (REACH-SA)) a Biblical conservative denomination from the Anglican tradition.

It can be expected that we should know each other better to support each other to maintain the true faith. However, we have at the moment no Theological students at their training at George Whitefield College.

2. Practical execution

Deputies find it difficult to carry out this instruction. This was communicated to the Indaba February 2016. Contacts with English speaking Reformed churches are mainly aimed at the Church of England, due to the FRCSA’s involvement in their theological training institute (George Whitefield College). It is however very difficult for your deputies to maintain contacts with this church group in such a way that a proper picture can be formed about the way in which they function as a Reformed church. DCCSA suggest that it might be a better idea to ask FRCSA church councils to create direct contacts on church council level with congregations of the Church of England in their area and to report their findings to DCCSA. Rev Boon attended a worship service of the Mission Church in Arcadia and of the Church in Queenswood. The preaching was Biblical. There was an open table for Lord’s Supper, however sincere self-examination was asked of the members.

3. Other churches

Deputies come to the conclusion that there are also various small reformed and Presbyterian churches that struggle to have theological training, like our own federation. Cooperation can be of value, but it will be difficult to put it to practice.

There was no further contact with English speaking churches except for Living Hope in Akasia with Arcadia REACH.

4. The way forward

Church Councils may seek contacts and begin discussions with English speaking reformed churches in their area. Do they need contact details? Deputies may be able to help Church Councils with information.

5. Other contacts

Deputies Rev. Boon and Rev. Breytenbach had a meeting with Rev. D. Miller, a visiting minister of the Free Church of Scotland, in relation with their contacts with the Free Church of South Africa, in March 2015. It was upon his request that the Deputies met with him. In the past a Synod of them was attended by rev Breytenbach and a colleague rev Nicholson. Deputies tried to attend their synod during May 2016. If it would be possible Rev Breytenbach and one of the missionaries in Cape Town (maybe Rev Carl van Wyk) had to attend. That did not happened because it was not possible to make contact with them. Rev Breytenbach could also not make contact with the principal of the Theological College Dumisani, Rev Jack Whyttock. The Free Church of Scotland is actively withdrawing from South Africa to let the Free Church of South Africa be solely responsible for managing Dumisani.

3.1.6 To submit an interim report for discussion during an Indaba to be held end 2015 or beginning 2016.

An Interim deputies report and an Additional interim report was submitted to Indaba 2016. Those reports are attached to this report as Annexures 5.1 and 5.2.

3.1.7 To report to the next synod and formulate recommendations according to Article 11 of the Rules of Synod.

Deputies herewith submit their report to Synod 2017.

3.2 Proposed budget

Deputies DCCSA were forced to spend a certain amount of money for travelling to meetings of RCSA – and the DRCAfr synods and they suggest that new deputies will also be forced to make travelling expenses in order to fulfil their mandate.

Your deputies therefore propose that Synod 2017 allows a budget to cover the cost of travelling over a distance of 2000 km @ R4,00/km = R8000.

4 Proposal for Synod to decide:

4.1 To adopt the report of DCCSA

Ground:

Deputies have fulfilled their mandate.

4.2 To appoint new deputies with the following mandate:

4.2.1 To continue contact with the RCSA on a national level in view of strengthening the bond in the unity of the Reformed faith. The specific focus of the contact should be deliberating on:

- i. the nature of a church federation;
- ii. how deviance from Scripture and Confession should be dealt with in a Reformed church federation;
- iii. how local churches should uphold federational decisions.

Grounds:

4.2.1.1 Deputies notice that there is a growing tendency within the RCSA of local congregations not upholding federational decisions.

4.2.1.2 Deputies have indicated that some RCSA synod decisions are in tension with Scripture, Confession and Reformed hermeneutics.

4.2.2 To actively assist congregations in their local contacts with RCSA congregations, advising them on all relevant matters.

Ground:

Conclusions reached during the deliberations of deputies on the national level also have an impact on the local level. Local and national deliberations should remain on par. In local contacts deliberations should take place about the question how local RCSA congregations continue to function in a federation where deviance from the Reformed doctrine has become endemic with regards to certain matters, after repeated appeals to synod have been turned down. Local churches are not forced to comply with decisions, f.e. with regards to women in (diaconal) office, cooperation with the DRC, and using the Cloete-versifications. Yet at the other hand these things will continue unchallenged in future and so negatively influencing the health of the federation.

4.2.3 Since national unity between the RCSA and FRCSA will not be reached in the foreseeable future (in view of RCSA synod decisions on the Memorandum of cooperation with the DRC, women in (diaconal) office, and the Cloete versifications) deputies should submit a study document to the next synod on what the impact of this will be on the local contacts between FRCSA and RCSA congregations.

Ground:

Local rapprochement between congregations, currently in different federations, cannot continue infinitely without striving also to become one on a federational level.

4.2.4 To continue contacts with the Dutch Reformed Church in Africa – DRCAfr (NG Kerk in Afrika – NGKA) in order to get to know them better and to support each other to maintain the true faith. Contacts should at this stage not directly be aimed at unification, but to support the DRCAfr in their search for a real reformed church policy.

Grounds:

4.2.4.1 DRCAfr is a federation that wants to be a Church of Christ, but need support to pursue on a Scriptural route.

4.2.4.2 We may be able to help each other regarding theological training and training of elders.

4.2.4.3 To be able to help them we should be more informed and know them better.

4.2.4.4 They may be invited to attend our synod.

4.2.5 To encourage Church Councils to identify English speaking churches in their area, and make contact with them and have discussions to know each other better, to be able to support each other, if needed also theologically.

Grounds:

4.2.5.1 We need to support churches with whom we are one in faith, even if the language differ, in our area.

4.2.5.2 Many of our members use English in their churches to communicate regarding church matters, English is also used for communication in terms of matters of the Federation.

4.2.6 To re-establish contacts with the Free Church of SA and to attend their synods (General Assemblies), and to invite their representatives to attend FRCSA synods, with the aim to investigate if we can support each other theologically.

Grounds:

Through their connections with the Free Church of Scotland, the FCSA is linked to the ICRC. As the FRCSA is also a member of the ICRC, this means that both church denominations share the same basis of the Reformed faith, which is a good reason to investigate possibilities to support each other.

4.2.7 To submit an interim report for discussion during an Indaba to be held more or less halfway between Synod 2017 and Synod 2020.

Ground:

Synod 2014 decided that Indaba's should be held, halfway between synods (Acts 2014, Art. 28).

4.2.8 To report to the next synod and formulate recommendations according to Article 11 of the presently valid Rules of Synod.

Grounds:

To report to synods is standard procedure for deputies.

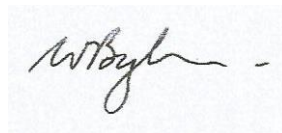
4.3 To approve a budget for the 2017 – 2020 intersynodical period of R8000.

Grounds:

Maintaining or developing contacts with other churches requires travelling to distant places in our country.

Signatures:

W. Bijker

P.G. Boon

J.A. Breytenbach

C. Roose

5 Annexures

Ann. 5.1: Interim Report of Deputies for Relations with Churches in South Africa (Dep RCSA) to Indaba 2016.

Members of deputyship

Synod 2014 of the FRCSA appointed brother C. Roose, Rev. P.G. Boon, Rev. J.A. Breytenbach and Rev J.J. Drijfhout as members of DepRCSA.

Rev. Drijfhout accepted a call to a sister church in The Netherlands and left our church federation during November 2015.

The remaining members decided to carry on without any additionally co-opted members.

Deputies wish to express their gratefulness for the contributions made by Rev. Drijfhout to the functioning of the deputyship in general and specifically for his input in this report.

Summary of instructions by Synod 2014

(Acts of Synod 2014, Art. 20 point 6):

- a. To continue contact with the RCSA on a national level in view of strengthening the bond in the unity of the Reformed faith. In the discussions attention should be given to contacts with other churches as well as the issue of hermeneutics.
- b. To take responsibility for stimulating, assisting and monitoring local contacts between churches of the FRCSA and RCSA, with the aim of strengthening one another in the furthering of the true Biblical doctrine and lifestyle.
- c. To advise local churches with questions and about steps towards unity.
- d. To continue contacts with Dutch Reformed Church in Africa - DRCAf (NG Kerk in Afrika – NGKA) in order to get to know them better and to support each other to maintain the true faith.
- e. To pursue contacts with English speaking churches with whom there is collaboration with regard to training of our theological students.
- f. To submit an interim report for discussion during an Indaba to be held end 2015 or beginning 2016.
- g. To report to the next synod and formulate recommendations according to Article 11 of the Rules of Synod.

Report on activities regarding synodical instructions.

General:

- DRCSA held regular meetings on:
 - 25th August 2014
 - 14th November 2014
 - 13th March 2015
 - 26th October 2015

Regarding instruction a.

- DepRCSA held two meetings with Deputies Ecumenicity of the RCSA (Deputate Ekumenisiteit van die GKSA) on:
 - 25th July 2014
 - 2nd December 2014
- Deputies J.A. Breytenbach and C. Roose visited and addressed the General Synod of the RCSA (GKSA) in January 2015.
- Deputies drew up a document for discussion with the RCSA deputies during the meeting of 2nd December 2014 (App. 1). Our concerns regarding the hermeneutical methods as used in the RCSA, and as shown by the decisions of synod regarding:
 - female church office bearers and
 - the Cloete versification

are addressed in this document.

As deputies we haven't received any feedback yet on this document. However, we were informed that a special RCSA synod will be held in January 2016 where the issue of female church office bearers will be addressed. **Dep RCSA consider that as a possible reason for submitting an additional report to Indaba 2016 in which the latest developments in this respect are discussed.**

- During the December combined meeting, Dep RCSA also expressed their objections against a memorandum, regarding intensified co-operation between the RCSA and the Dutch Reformed Church (NGK), as proposed by the RCSA deputies to their General Synod 2015 (and adopted by their Synod January 2015). Dep RCSA are of the opinion that the RCSA use two different sets of criteria for their contacts with the DRC (NGK) on the one hand and the contacts with the FRCSA on the other hand, with reference to the RCSA deputies' proposal to their synod, to postpone all further activities between the five churches in the Pretoria Moot area, until deputies have approved a set of rules, according to which further activities should proceed (see next point "Regarding instruction b.").

Dep RCSA have in principle no objections to a set of rules for further activities regarding co-operation between the five Moot churches, but are of the opinion that the same rules should apply for co-operation with other churches.

The fact that co-operation with the FRCSA requires rules, while co-operation with the DRC requires no rules, indicates that other arguments than doctrine and church order play a role in those discussions.

Unity in doctrine is correctly accepted by the RCSA deputies as a precondition for further activities between the RCSA and the FRCSA, but that same precondition is apparently not required for co-operation with the DRC. DRCSA suspect that Afrikaner culture and the old three-sister church syndrome play a role in the deliberations concerning this issue. Local DRC - and RCSA congregations can become united without the precondition of unity in doctrine. This proposal by the RCSA deputies and the decision by their Synod 2015 to adopt that proposal, is far more than just officially formalizing an already existing situation, as stated by the RCSA deputies. It is a far stretching move. The RCSA believe in a 'unity in diversity' approach – but what is their view regarding unity in Christ?

Regarding instruction b.:

- The RCSA Deputies explained in the December combined meeting that any further discussions between the five RCSA and FRCSA churches in the Pretoria Moot area should be put on ice until a set of rules for such discussions were to be provided by them. Such rules were received in October 2015 and adopted by Dep RCSA and by the RCSA Classis Pretoria Moot. The churches involved are therefore allowed to proceed with their discussions.

Regarding instruction c.:

- The FRC's of Pretoria and Pretoria-Maranata requested advice regarding the discussions between the five churches in the Pretoria Moot area and the agreement as signed by the five church councils. Rev J.A. Breytenbach examined the agreement and provided advice to the FRC church councils. (App. 2)

Regarding instruction d.:

- The Dutch Reformed Church in Africa (DRCAf) (NG Kerk in Afrika) is a federation of churches, which came into being as a result of mission work by the DR-church. During the unification of the various DR-church groups, the (mainly black) churches from the old synods of the Free State and the Northern Cape did not take part in the unification and split off from the DR-Church. Other congregations from other parts of the RSA have joined this group since then. Most of the ministers (about 90 %) and members are black, Sotho speaking, believers. This group of churches did not adopt the Belhar confession, but wish to maintain the Forms of Unity. They consider the Belhar confession as something that the rest of the main DR-church family tried to force down on them and which is alien to them. Their objections to the Belhar confession are in some cases supported by principal arguments, but are in most cases only based on pragmatic church politics. The DRCAf is still in a re-orientating phase, but they reject the more liberal approach of the main DR-church. Dep RCSA are of the opinion that contacts with these churches should at this stage be maintained. Such contacts should at this stage not directly be aimed at unification, but to support the DRCAf in their search for a real reformed church policy.
- Deputies Rev. Boon en Rev. Breytenbach visited and addressed the DRCAf synod 2015.

Regarding instruction e.:

- Dep RCSA find it difficult to carry out this instruction. Contacts with English speaking reformed churches are mainly aimed at the Church of England, due to the FRCSA's involvement in their theological training institute (George Whitefield college). It is however very difficult for your deputies to maintain contacts with this church group in such a way that a proper picture can be formed about the way in which they function as a reformed church. Dep RCSA suggest that it might be a better idea to ask FRCSA church councils to create direct contacts on church council level with congregations of the Church of England in their area and to report their findings to Dep RCSA.
- The Church of England changed their name to: Reformed Evangelical Anglican Church of South Africa (REACH-SA)

- Deputies Rev. Boon and Rev. Breytenbach had a meeting with Rev. D. Miller, a visiting minister of the Free Church of Scotland, in relation with their contacts with the Free Church of South Africa.

Regarding instruction f.:

- The interim report is herewith submitted.

Regarding instruction g.:

- Not relevant at this stage.

Regarding synodical decision 1 under Art. 28 of the Acts of Synod 2014:

- Dep RCSA did not yet propose a budget according to above art. 28. Deputies were however forced to spend money on travel costs in connection with official visits to the RCSA Synod 2015 in Potchefstroom and Synod 2015 of the DRCAf in Ligtenburg. Dep RCSA expect that travel costs will increase as a result of increasing numbers of meetings with representatives of other churches, due to the mandate as given to your deputies by Synod 2014. Therefore it is the intention of your deputies to propose a proper budget in their report to the FRCSA Synod 2017 for the next inter-synodical period and to provide a justification for costs already made during the present inter-synodical period.

Proposed discussion points for Indaba 2016

1. How should we proceed with, or create new, local contacts between FRCSA and RCSA congregations?
2. How should developments in the RCSA regarding 'new' hermeneutical methods be addressed?
3. Opinions about suggested contacts with the Church of England on a church council level?
4. What is the impact of the far reaching steps towards unity between the RCSA and the DRCSA on the FRCSA's contacts with the RCSA?

Ann. 5.2: Additional Interim Report of Deputies for Relations with Churches in South Africa (Dep RCSA) to Indaba 2016.

Reason for an additional report:

To report on the decision taken by the RCSA Special General Synod 2016, regarding the matter of women in the special church offices.

Historical course:

The matter of the acceptability of women in the offices of deacons, elders and ministers was already an item on the agenda of the RCSA Synod 1988. Later synods also had to deal with this issue, but no firm decision was made about it until 2003. The RCSA Synod 2003 decided the following: *“Synod condones in the light of Scripture that women with the necessary gifts can be elected and ordained as deacons in the GKSA.”*

Synod 2009 confirmed the decision of Synod 2003 regarding women as deacons, but decided that women could not be allowed to serve as elders or ministers. This resulted in a number of appeals on the agenda of Synod 2012. Synod 2012 however decided to postpone the handling of those appeals to the next synod, as there were too many other important items on the agenda.

Synod 2015 was not able to bring the matter to a conclusion, but decided to adopt a proposal from their deputies for the agenda, in which was recommended that a special synod should be called to deal with this matter exclusively.

The grounds for this decision were formulated as follows:

“All the relevant appeals deal with women in the special offices. In view of the fact that Synod decided that the matter of women in the special offices, is a principal matter, it is recommended that all the appeals are referred to a Special synod.” (translated from Afrikaans, CR).

“Al die tersaaklike Beswaarskrifte handel oor die vrou in die besondere dienste. In die lig daarvan dat die Sinode besluit het dat die saak van die vrou in die besondere dienste ’n wesentlike saak is, word aanbeveel dat al die Beswaarskrifte na die Spesiale Sinode verwys word.” (Handelinge 2015:323, 2.1).

The decision to convene a special synod was reconsidered after objections were received, stating that such a special synod was in conflict with the rulings of the Church Order. It was then decided to convene an Extraordinary General Synod (Buitengewone Algemene Sinode), according to Art. 51 of the Church Order as used by the RCSA.

This extraordinary synod was convened during January 2016.

Synod 2016 decisions:

Synod had to deal with the following appeals:

- One appeal against the decision by Synod 2003 regarding women as deacons.
- Seven appeals against the decision by Synod 2009: that women could not be allowed to serve as elders or ministers.
- Five appeals against the decision by Synod 2015 regarding a new appeal procedure.

Synod decided that the appeals, regarding the newly adopted appeal procedure, were not admissible.

Regarding the appeal against the decision about women as deacons, Synod decided to uphold the decision of Synod 2003, which means that women can still be ordained as deacons in the RCSA.

Regarding the appeals against the decision by Synod 2009, according to which women cannot serve as elders or ministers, Synod 2016 decided to uphold that decision as well. Synod 2016 clearly indicated that the ordaining of women in the offices of elder or minister is considered to be in conflict with Scriptural rules.

Dep RCSA conclusions:

Although deputies are of the opinion that the matter of women as deacons is not satisfactory handled by the RCSA, the fact that the Extraordinary General Synod 2016 provided Scriptures-based guidance to the churches, regarding the other special offices, is something to be grateful for.

3rd February 2016

[Ann. 5.3: Address to RCSA Synod 2015 in Potchefstroom.](#)

Deputate Samesprekings met Binnelandse Kerke Vrye Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika

Groeteboodskap aan die Sinode van die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika Januarie 2015

Geagte broers, afgevaardigdes na die GKSA Sinode 2015, en alle verdere aanwesiges,

Ons groet u in die Naam van ons Here Jesus Christus.

Dit is 'n voorreg om u tydens hierdie Sinode te mag toespreek namens die Vrye Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika. Ons dank u vir die uitnodiging en wil graag ons groete en seënwense aan u oordra.

Laat ek begin deur onself voor te stel aan die wat minder bekend is met die Vrye Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika (voortaan kort ek dit af as VGKSA).

Die VGKSA is 'n klein kerkverband in Suid-Afrika. Dit bestaan uit 'n paar Afrikaanssprekende gemeentes. Sommiges van hulle het ontstaan in die vorige eeu uit vernameer Nederlandse immigrante. Daar is ook Afrikaanssprekende gemeentes op die Kaapse vlakte wat uit die sendingswerk ontstaan het. Verder is daar 'n aantal Sothosprekende gemeentes in Gauteng wat ook uit sendingswerk ontstaan het. Saam vorm ons tans die kerkverband van die VGKSA, wat in Engels die FRCSA (Free Reformed Churches in South Africa) genoem word.

Waar die VGKSA aanvanklik nog gekenmerk is deur 'n sterk Nederlandse kultuur, is dit al 'n paar dekades nie meer die geval nie. Wat egter gebly het, is dat ons – deur die HERE se genade – trou wil bly aan Skrif en belydenis en as kerke gesamentlik, asook elke lidmaat persoonlik, in woord en daad ons Christelike amp as profete, priesters en konings in die Suid-Afrikaanse samelewing wil uitoefen.

Juis hierin ervaar ons in die daaglikse lewe hoe naby ons in die geloof aan ons broers en susters in die GKSA staan. Ons is dankbaar dat daar die afgelope jare vordering gemaak is met samesprekings tussen die GKSA en VGKSA. Die vordering is veral sigbaar op plaaslike vlak. In Pretoria kon twee kerke van die VGKSA en drie van die GKSA in 2013 mekaar erken as ware kerke in Christus. Dit is iets wat tot groot dankbaarheid stem.

Die VGKSA het in 2014 weer sy driejaarlikse sinode gehou, en afgevaardigdes van die GKSA was daar as waarnemers teenwoordig. Hulle is ook die geleentheid gebied om die sinode toe te spreek. Die VGKSA het aan sy deputate die opdrag gegee om die onderlinge gesprekke voort te sit. Die doel daarvan is om tot volledige eenheid te kom, aangesien daar reeds so baie dinge is wat ons saam verbind.

Om tot ware eenheid te kan kom, moet daardie dinge wat ons moontlik nog verdeel, vrymoedig aan die orde kom. Ons sinode het daarom spesifiek gevra dat daar ook deurgepraat word oor dinge wat eenheid verhinder. Dit is nie onbekende dinge nie, want ons sien dat van die dinge ook weer op die agenda van u sinode staan.

Een daarvan wil ek graag in hierdie toespraak kortliks na vore bring. Dit wil vir ons voorkom dat in bepaalde ontwikkelings tydens die afgelope jare in die GKSA die Bybel en die uitlê daarvan aangepas word aan die eise van die tyd, en dat die Woord van God nie altyd meer die laaste woord het nie. Dit kom volgens ons na vore in die diskussie wat gevoer word oor of die vrou ook die ampte in die kerk

mag beklee, spesifiek die regeeramp. Dit het ons ter ore gekom dat in sommige gemeentes van die GKSA die vrou reeds in die amp van ouderling bevestig is. En die feit dat vroue tans in die diakenamp bevestig kan word, vind plaas in 'n situasie waarin die diakenamp nie duidelik onderskei is van die regeeramp nie.

Ons ervaar almal dat daar tans 'n geweldige druk bestaan vanuit die samelewing, die owerheid, akademiese kringe - kortom die wêreld - om dit wat die Skrif ons leer oor die onderskeie rolle van man en vrou, soos hulle deur God geskape is, te laat vaar. Ons is van mening dat u op 'n kruispunt gekom het. Kies u om trou te bly aan God se Woord, ook as dit u populariteit in die wêreld gaan benadeel? Of kies u om aan te pas by die sogenaamde eise van die tyd?

U keuse sal ook 'n invloed hê op die voortgaande gesprekke met die VGKSA. Dit is ons hartlike wens dat u in hierdie saak die Bybelse koers sal vashou. Oor hierdie onderwerp is die Skrif nie onduidelik nie. Die Bybel en die uitleg daarvan word toenemend aangepas aan die eise van die tyd. U het die afgelope jare ook hiermee geworstel. In die vraag of die vrou in die regeeramp mag dien, en dit sluit die aard van die diakenamp in, kom die vraag na die hermeneutiese voorveronderstellings na vore.

Die Skrif is duidelik hieroor. Alternatiewe hermeneutiese metodes wat die duidelikheid van die Skrif oor sake vertroebel, moet afgewys word. Selfs al noem ons 'n hermeneutiese metode "gereformeerde", moet dit die toets van die Skrif deurstaan. Waar die Skrif duidelik is word ons opgeroep om die eenheid te bewaar. Verskeidenheid wat nie die grense van die Skrif bewaar nie, maak die moontlikheid om een te wees in geloof onmoontlik.

Ons sê hierdie dinge omdat ons graag met u een wil wees.

Die eenheid van kerklike verband en kerklike saamleef is 'n eenheid in geloof in Christus. Ons soek allereers op plaaslike vlak na kerklike eenheid, maar ons doen dit nie ten koste van die kerkverband nie. Ons begeerte is dat u as kerkverband die plaaslike proses begelei en stimuleer. Sien asseblief dat sake wat die duidelikheid van die Skrif bedreig ook sake is wat die eenheid tussen ons en u bedreig sodat ons selfs op plaaslike vlak verhinder kan word om aan die eenheid uiting te gee.

Ons en u het met dieselfde druk van die wêreld te make en moet daagliks daarteen stry. Ons wil ook graag van ons kant struikelblokke tussen ons en u uit die weg ruim en wil saam met u ons vertrekpunt in die Woord van God neem.

Dit is daarom ons innige bede dat die HERE u tydens hierdie sinode sal seën. Mag Hy u wysheid skenk, moedigheid, dapperheid, en gehoorsaamheid aan sy onfeilbare Woord. As VGKSA voel ons onself dikwels soos 'n klein Gideonsbende. Dalk voel u ook soms so, al is u heelwat groter as ons. In die oë van die wêreld sal hulle wat trou aan die Skrif bly, altyd 'n minderheid wees. Maar weet dat wie op God alleen vertrou, altyd sterk sal staan.

Ek sluit af deur aan u die verskering te gee dat u gedra word deur ons gebede vanuit die VGKSA. Ons bid dat dit met u goed mag gaan in die toekoms. U voorspoed is ook vir ons baie belangrik.

Ann. 5.4: Memorandum of Ecumenical Relationship between the Reformed Churches in South Africa and the Dutch Reformed Church.

MEMORANDUM VAN EKUMENIESE VERHOUDING TUSSEN DIE GEREFORMEERDE KERKE IN SUID-AFRIKA EN DIE NEDERDUITSE GEREFORMEERDE KERK

Die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika (GKSA) en die Nederduitse Gereformeerde Kerk (NGK) erken mekaar as Gereformeerde Kerke. Ons doen dit op grond van die feit dat die leer in ons kerke volgens die Woord van God soos opgeteken in die Heilige Skrif is en tot uitdrukking kom in ons gemeenskaplike belydenisgrondslag:

1.1 Die drie ekumeniese geloofsbelydenisse, naamlik die Apostolicum, Nicea en Athanasius waarin ons ons verbintenis aan die een, heilige, algemene en apostoliese kerk uitdruk, en

1.2 Die Drie Formuliere van Eenheid, naamlik die Heidelbergse Kategismus, Nederlandse Geloofsbelydenis en Dordtse Leerreëls waarin ons ons verbintenis met die Gereformeerde tradisie uitdruk.

Daar bestaan dus 'n diep geloofseenheid tussen ons twee kerkverbande.

2 Ons erken ons Reformatoriese herkoms, ons gemeenskaplike geskiedenis tot 1859, die skeiding van ons weë daarna asook die volgehoue soeke en gesprekke oor baie dekades rakende die Bybelse eis aan ons ten opsigte van een wees van ons kerke. Aangesien die kerk van Jesus Christus die liggaam van Christus is, is ons geroep om die eenheid in Christus te laat realiseer en nie by 'n geskeidenheid te berus nie. Daarom behoort ons, gegewe ons gemeenskaplike belydenis en geskiedenis, steeds te streef om ook sigbaar en konkreet een in Christus te word. Hoewel hierdie eenheid nog nie volledig, genoegsaam sigbaar en struktureel gerealiseer het nie, is ons geroepe om dit wat reeds bestaan, verdere gestalte te gee. As kerkverbande groei ons saam met mekaar in die volheid van Christus en is ons net in staat om sáám met mekaar die breedte, lengte, hoogte en diepte van die liefde van Christus te begryp.

In hierdie verband wil ons graag stel:

a Ons glo dat ons Hemelse Vader, vir Wie ons afgesonder is en deur Wie ons leef, ons op die pad van kerklike eenheid lei en dat sy Naam deur uitdrukking van eenheid verheerlik word;

b Ons besef dat kerklike eenheid nie iets is wat ons in eie krag kan bewerk nie, maar dat dit as kosbare gawe uit die versoeningswerk van die Seun voortvloei. Alleen in sy krag kan ons ook die opdrag om die eenheid steeds meer te soek en te laat realiseer, gehoorsaam;

c Ons stel ons gewillig onder leiding van die Heilige Gees. Dit is die Gees alleen wat ons in die volle waarheid van sy Woord lei en daarom ook in die rykdom van eenheid wat die Vader vir ons deur sy Seun ontsluit het;

d Ons verbind ons tot 'n groeiende verhouding, asook gesprekke oor en soeke na 'n verdere vergestaltung van eenheid.

e Ons onderneem om binne die raamwerk van die Gereformeerde belydenis en kerkregering met mekaar en ook onderling binne een kerkverband verskille wat die belydenis in gedrang kan bring, aan te spreek.

f Die aanvaarding van nuwe belydenisskrifte bring nie die ekumeniese verhouding noodwendig in gedrang nie.

g Die soeke na eenheid binne die GKSA en die NGK met betrekking tot ons onderskeie families van kerke, word erken en ondersteun. Ons onderneem om mekaar se besluite hieroor te respekteer, mekaar te akkommodeer, en om mekaar te betrek by verdere ontwikkelinge en besluite in hierdie verband.

3 Hoewel ons met verskille tussen ons kerke worstel, werk ons biddend daaraan om tot volle ekumeniese verhoudinge en uiteindelijke eenheid te kom. Intussen leef ons daadwerklik saam met mekaar en fokus ons daarop om die bestaande terreine van samewerking te bestendig, te verdiep en

te verbreed sodat die eenheid wat reeds bestaan meer sigbaar kan word. Hierdie eenheid word tans en in die toekoms sigbaar

deur samewerking op die volgende terreine:

3.1 Wedersydse afvaardiging van twee lede met spreekstem na mekaar se onderskeie algemene sinodale vergaderings;

3.2 Gesamentlike getuienis – waar moontlik – teenoor owerheid en gemeenskap;

3.3 Samewerking in die Kommissie vir Buitelandse Bediening en bediening van mekaar se lidmate sonder om te verwag dat lidmaatskap opgegee word;

3.4 Gesamentlike deelname aan Bybelvertaling by die Bybelgenootskap van Suid-Afrika;

3.5 Gesamentlike deelname aan die hervertaling van die belydenisskrifte;

3.6 Gesamentlike gesprekvoering – waar nodig – oor belydenisvorming;

3.7 Gesamentlike studie oor formuliere in die twee kerkverbande;

3.8 Gesamentlike gesprekvoering oor die liturgie in die twee kerkverbande asook voortgesette samewerking met die hersiening en ontginning van nuwe liedere;

3.9 Gesamentlike studie oor etiese kwessies;

3.10 Gesamentlike betrokkenheid by onderwyskwessies;

3.11 Koördinerings van die twee kerkverbande se barmhartigheidswerk wat gesamentlik op gemeenskaplike terreine gedoen word;

3.12 Samewerking by die Parlementêre Lessenaar ten einde sinvol by die wetgewende proses betrokke te wees;

3.13 Gesamentlike betrokkenheid in die werksaamhede van die Tussenkerklike Raad (TKR) en die Conventus van Reformatoriese Kerke;

3.14 Kontinue gesprek oor Gereformeerde teologiese opleiding in die Suider-Afrikaanse konteks asook samewerking en ondersteuning in die verband;

3.15 Gesamentlike soeke na effektiewer wyses om saam by plaaslike en internasionale ekumene betrokke te wees.

Bogenoemde terreine van samewerking kan van tyd tot tyd aangevul en / of gewysig word.

4 Die konkretisering van eenheid word nie beperk tot bogenoemde samewerking nie. Indien plaaslike kerke geleenthede sien om daadwerklik saam met mekaar te leef en daar sodanige herkenning plaasvind, kan – volgens gebruike en besluite van die onderskeie kerkverbande – die volgende gebeur:

4.1 Die aanvaarding van mekaar se lidmate op grond van goeie getuienis van Kerkrade (attestate);

4.2 Belydende lidmate kan hulle kinders onderling ten doop bring volgens die gebruik en onderhewig aan die goedkeuring van beide Kerkrade;

4.3 Volle tafelgemeenskap vir belydende lidmate op grond van goeie getuienis oor leer en lewe;

4.4 Toegang tot mekaar se kansels deur leraars met bedieningsbevoegdheid onder toesig van die Kerkraad;

4.5 Gesamentlike eredienste vind plaas soos en wanneer Kerkrade dit nodig ag.

Met hierdie Memorandum bely ons saam op grond van die Skrif en ons belydenis die eenheid en katolisiteit van die Liggaam van Christus, die kerk van ons Here Jesus Christus. Ons doen dit "... sodat die wêreld kan glo..." (Joh 17:21).

Ann. 5.5: Vrou in (diaken)amp.

(studie-dokument opgestel deur VGKSA Deputate KBK)

Vir hierdie verslag is uitsluitend gebruik gemaak van bronne vanuit die GKSA self.²⁸

Die GKSA Sinode 2003 het onder andere die volgende besluit aangaande die vrou in die amp geneem:²⁹ *“Die Sinode besluit in die lig van jarelange studie die volgende oor die plek van die vrou in die kerk”: “4. Die bestudering van spesifieke Skrifgedeeltes waar moontlik na die diens van vroue in ’n “amptelike” rol van diakens in gemeentes verwys word, kon geen algemeen aanvaarde gevolgtrekkings bied nie, maar dui tog in die rigting dat daar vroue in die diakondiens was (Rom 16:1,2; 1 Tim 3:11). Dit is egter duidelik dat vroue in die vroeg-Christelike kerk “diakonale dienswerk” in die versorging van medegelowiges verrig het (1 Tim 3:11; 5:9-15). Die Sinode keur in die lig van die Skrif goed dat vroue wat die nodige gawes het as diakens in die GKSA verkies en bevestig kan word. Die Sinode oordeel verder dat bepaalde tekste soos Rom 16:2, 1 Tim 3:11 en 5:9-15 baie lank reeds in die Gereformeerde Kerke in ekumeniese verband ’n belangrike ondersteunende rol vir vroue in ’n besondere amp speel, alhoewel daar enersyds nie duidelike sekerheid bestaan nie, maar andersyds ook geen verbod op vroue in die amp van diaken geplaas word nie.”*

Na aanleiding van hierdie sinodebesluite oor die vrou in die (diaken)amp het die GK Kandelaar ’n verklaring opgestel in 2003 wat na alle gemeentes in die kerkverband gestuur is. Hulle spreek daarin die hoop uit dat dit hulle innige bede is dat al die kerke in die verband van die GKSA getrou in hulle leer, diens en tug sal wees en aan die merktekens van die ware kerk van Christus teenoor die valse kerk (artikel 29 NGB) sal vashou. Hulle spreek die hoop uit dat sowel plaaslike gemeentes as die meerdere vergaderings hierdie onbybelse besluite nietig sal verklaar.

Die GK Kandelaar konkludeer dat die sinodebesluit om die vrou in die (diaken)amp toe te laat, in stryd is met die Skrif en die belydenis (NGB art. 30).

Verdere besluite wat op die sinodes in 2006 en 2009 oor die (diaken)amp geneem is, het die onrus en onsekerheid in die kerkverband laat voortduur. Op die sinode van 2012 was daar agt beswaarskrifte oor die saak. Daar is toe besluit dat die beswaarskrifte in verband met die vrou in die besondere ampte eers op ’n volgende sinode behandel word aangesien daar sake is wat dringend aandag moet geniet alvorens hierdie beswaarskrifte tot opbou van kerke gehanteer kan word. In die kerke is daar verskillende standpunte en praktyke. As die beswaarskrifte behandel word, sou dit nie die problematiek rondom die verskille oplos nie, maar mag die verskille verdiep. Eers moet die grondliggende rede(s) vir die verskille in sienings vasgestel word en konkrete aandag geniet. Die fokus moet nie eerstens op die onderlinge verskille wees nie, maar om ’n omkeerstrategie uit te werk. Deputate moet die grondliggende redes bepaal. Tot dan word kerke gevra om die verskiedenis van

²⁸ Acta van Sinodes; Verklaring deur 32 Gereformeerde predikante oor die vrou in die besondere ampte; Brooklyn se Verklaring oor vroue in dienste, op Webwerf GK Brooklyn; Ope Brief 1 & 2 deur dr. J. Howell; Die Bybelse standpunt oor die vrou in die besondere ampte deur ds. M. van Helden; Dokument *Sola Scriptura!* deur GK Kandelaar; D.G. Breed e.a. *Manlik en Vroulik in die kerk. Geslagtelikheid en die besondere dienste* (2008).

²⁹ Acta 2003, Artikel 21.2, E, pt 4, bl. 456.

gebruike in kerke in liefde en begrip te aanvaar, en om nie ander gebruike in te voer wat verskil van waaroor ooreengekom of wat tans in gebruik is nie.

Dr. Howell vra in sy Ope Brief die vraag: Waar staan die GKSA na hulle Sinode 2012 oor die vraagstuk rondom die vrou in die besondere amp? Vanuit die perspektief van diegene wat die Skrif verstaan en leer soos wat die Gereformeerde Kerke dit vanaf 1859 verstaan en geleer het, kan die volgende gesê word: Volgens die bestaande siening vanaf 1859 is die Gereformeerde eksegeese en verstaan van God se Woord dat die vrou *nie* in die amp van predikant, ouderling of diaken mag dien nie. Sommiges sal wel sover gaan om toe te gee dat die vrou as diaken in die amp kan dien, aangesien diakens nie geroep word om – soos die ouderlinge – te leer en te regeer nie. Onder die invloed van nuwe, ander denke binne die GKSA, het daar geleidelik onder sommige eksegete 'n ander verstaan oor die vrou in die besondere amp begin posvat. Die verskuiwing in denke is veroorsaak deur die hermeneutiese vertrekpunt dat die tydsomstandighede bepalend is (of ten minste 'n veel groter rol moet speel) in die hermeneuse (en eksegeese?). Die noodwendige gevolg is dat daar ook van 'n ander Skrifbeskouing gebruik gemaak word. Nie meer “die Skrif en die Skrif alleen” nie, maar die Skrif en daarmee saam die invloed van die “Sitz in Leben” vir die bepaalde tyd waarbinne geleef word. Die uitgangspunt is dus dat dit wat vir 'n sekere tyd geld, nie noodwendig vir alle tye geld nie. Hierdie standpunt lei tot vrysinnigheid en relativisme in die teologie.

Diegene wat die nuwe, veranderde denke en Skrifbeskouing voorstaan, het hulle egter volgens dr. Howell vasgeloop teen Gereformeerde eksegete in die GKSA wat nie met hulle saamgestem het oor hierdie nuwe vertrekpunt nie. Daar is toe gepoog om die Gereformeerde eksegeese en Skrifbeskouing en hulle Skrifbeskouing as alternatiewe, gelykwaardige en aanvaarbare eksegetiese modelle daar te stel. Die boek oor die vrou in die kerk wat voor Sinode 2009 gepubliseer is (*Manlik en Vroulik in die Kerk. Geslagtelikheid en die besondere dienste*) en wat die resultaat is van studie oor die vrou (of sy in die besondere amp mag dien al dan nie) is ook in die bovermelde proses gebruik. Dit wat in die boek gepubliseer is, is die *skrywers* se siening is en weerspieël nie noodwendig die *medewerkers* se sienings nie. Nooit was daar ooreengekom om beide standpunte as ewe aanvaarbaar en as blote eksegetiese alternatiewe weer te gee nie. Die twee standpunte verteenwoordig duidelik twee uiteenlopende Skrifbeskouings. Die standpunt wat die vrou in die besondere amp wil bevestig, wyk af van geaykte en gedeë Gereformeerde eksegeese. Dit verteenwoordig dus 'n Skrifbeskouing wat *vreemd* is aan Gereformeerde eksegeese en behoort as sodanig afgewys te word.

Vervolgens is daar, volgens dr. Howell, baie moeite gedoen om eers die vrou as diaken in die amp bevestig te kry. Diegene wat hulle hiervoor beywer het, het geweet dat dit waarskynlik vir diegene wat die gereformeerde eksegeese sedert 1859 handhaaf, moeiliker sou wees om te bewys dat die vrou nie in die diakenamp tuishoort nie. In hierdie proses is die gereformeerde kerkregtelike beginsel telkens opsy geskuif, naamlik dat die een wat iets in die lig van Skrif, belydenis en kerkorde wil verander, met gegronde eksegeese moet aantoon waarom dit verander moet word. Die kar is egter voor die perde gespan, en die bewyslas is verplaas. Die beginsel is tog dat daar eers uit Skrif, belydenis en kerkorde bewys moet word ... voor daar verander word. Daar kon egter nie bewys word nie. Sou daar bewys *kon* word, sou daar mos net een Skrifgetroue standpunt kon wees.

Toe die besluit dat die vrou wel in die diakenamp mag dien, uiteindelik geneem is ('n kompromisbesluit waarvoor die kerkreg tegnies misbruik is volgens dr Howell), is daar verskuif na die poging om die vrou

ook in die amp van ouderling en predikant te bevestig ... wat vanuit die staanspoor die uiteindelijke doel was. Intussen is steeds beklemtoon dat die hele saak rondom die vrou in die besondere amp net 'n kwessie van interpretasie is, maar dat dit die wese van kerkwees nie raak nie. Daar is gepoog om besluite oor sake soos die vrou in die besondere amp af te skuif na die plaaslike kerk. Daar is geredeneer dat hierdie 'n middelmatige saak is waarin ons aan mekaar die vryheid moet laat om self te kan besluit. Maar, wys dr Howell in sy ope brief uit, hierdie is 'n Skrifbeskoulike kwessie met verreikende gevolge. Dit word egter doelbewus verswyg.

Howell pleit vervolgens in sy ope brief (2012): "Moet ons nie nou maar openlik teenoor mekaar erken dat ons onderskeie Skrifbeskouings wesenlik van mekaar verskil nie?" "Voorts moet ons onself afvra of die huidige situasie binne ons kerke werklik houdbaar is binne een kerkverband? Ons weet immers wat die gevolge daarvan in die geskiedenis van ander gereformeerde kerkverbande was. Kan ons eerlik een kerkverband wees as ons nie *de jure* (in beginsel) EN *de facto* (in praktyk) een is op grond van Skrif, belydenis en kerkorde nie?" "Indien die besluit oorgelaat sou word in die hande van die plaaslike kerk, skeur die eenheid *feitelik* (in praktyk) daar waar gelowiges op grondvlak binne plaaslike kerke hul geloof lééf."

Die agtergrond tot Howell se eerste Ope Brief is die *feitelike* situasie waarbinne die kerke van die GKSA hulle tans bevind. Plaaslike Gereformeerde Kerke (kerke op 'n spesifieke plek, bv. die Gereformeerde Kerk Pofadder) kom byeen saam met ander plaaslike gereformeerde kerke en vorm só 'n kerkverband. Daardie kerke onderneem teenoor mekaar dat hulle in die lig van die Skrif, belydenis en kerkorde sal optree en dat hulle hul sal hou aan die besluite wat die kerke tesame tydens meerdere vergaderings geneem het. Indien hulle ongelukkig is oor die besluite wat geneem is, onderneem hulle om op die kerklike weg (deur beswaarskrifte en appèlskrifte) hulle probleme met die ander kerke op te neem en uit te sorteer. Eers wanneer hulle besware of appèlle geslaag het en 'n besluit op grond daarvan verander sou word, sal hulle volgens daardie (veranderde) besluit begin optree. Ongelukkig is daar kerke wat nie hou by hul beloofde onderneming om hulle te hou by die besluite wat hulle saam met die ander kerke geneem het nie. Tydens Sinode 2012 was daar meer as een predikant wat openlik in die vergadering erken het dat hulle hul nie hou by genome besluite nie.

Tans is die gestoei binne die GKSA oor die vraag na die vrou in die amp, die puntjie van die ysberg, skryf Howell. Daar is kerke binne die GKSA waar daar kinders tot die nagmaal toegelaat word. Daar is kerke waar hulle liedere tydens die erediens sing wat nie saam met die ander kerke getoets is aan die Woord nie. Daar is kerke wat reeds vroue in die ouderlingamp bevestig het. Daar is selfs 'n kerk waar vroue toegelaat word om te preek.

Howell noem dat daar beskuldigings gemaak word dat sy Ope Brief kerkskeuring aanwakker. Die werklikheid is dat diegene wat hierdie beskuldiging maak dikwels die oorsaak is dat die eenheid binne die kerke versteur word. Van diegene wat erg beswaard is oor die Ope Brief, hou hulle nie aan onderlinge genome besluite nie en hul *optrede* wys dat hulle hulself nie as gebonde beskou aan die Skrif, belydenis en kerkorde nie. Howell pleit met sy Ope Brief nie vir kerkskeuring nie, maar roep daadwerklik op tot terugkeer na Gereformeerd-wees soos wat "ons met mekaar ooreengekom het". Sodoende moet 'n potensiele kerkskeuring juis verhoed word. En dit is tog die eerlike weg om te loop. 'n Huis kan nie binne homself verdeeld wees deur twee stalle huisreëls te probeer nakom nie. Wie is dan reg en wie is verkeerd? Ons lewe in 'n tyd waarin relativisme verkondig word. Dit beteken dat daar ontken word dat daar 'n vaste en sekere waarheid is. Om nie aan 'n vaste waarheid te glo nie, is ook

’n standpunt. Alle standpunte kan nie langs mekaar aanvaarbaar wees en ter wille van die liefde (maar ten koste van die waarheid) verdra word binne een kerkverband nie.

Ds. M. Van Helden laat ’n soortgelyke geluid as dr. Howell hoor. Nie almal dink egter so oor hierdie saak nie. Dat daar ’n bewuste poging is om binne die GKSA die vrou tot alle ampte toe te laat, blyk byvoorbeeld uit die *VERKLARING DEUR 32 GEREFORMEERDE PREDIKANTE OOR DIE VROU IN DIE BESONDERE AMPTE*. Hierdie verklaring wys uit dat die wens vir die vrou in die diakenamp, ’n onderdeel is van die breër wens om die vrou tot alle ampte toe te laat, iets ’wat Christus vir hulle aan die kruis verdien het’. “Ons is oortuig dat die erkenning van vroue se reg (in Christus) om God in die besondere ampte te dien, in lyn staan met die kerk se roeping tot voortdurende reformatie.”

Ook die GK Brooklyn dink in hierdie lyn: “Die verslag wat aan die Sinode voorgelê is, het die volgende uitgelig oor die aard van die verskil, synde beide uit die Skrif verantwoord kan word. Ons haal aan:

“ Die twee standpunte soos uiteengesit in hierdie rapport rus op die Skrifbeskoulike en hermeneutiese vertrekpunte ooreenkomstig die leer van die kerk. Die verskil tussen die twee standpunte lê op die vlak van eksegetiese sintese.

Die saak van vroue in die besondere dienste al dan nie, is nie opsigself ’n belydenissaak nie.

Om hierdie redes behoort besluitneming hieroor nie die eenheid van die kerke in gedrang te bring nie.”

Die GK Brooklyn vervolg dan: “Die kerkraad erken as Skrifgefundeerde beginsel dat Jesus Christus alle mense roep om oral Profeet, Priester en Koning te wees en besluit daarom dat geslag nie in die Gereformeerde Kerk Brooklyn ’n oorweging sal wees vir persone om in enige amp bevestig te word nie maar wel roeping, gawes en voorbeeld.” Die kerkraad van die GK Brooklyn het egter besluit om nog nie praktiese uitvoering aan hulle visie dat die vrou in alle besondere ampte kan dien, te gee nie.

Daar is egter wel ander plaaslike gemeentes in die GKSA wat dit reeds gedoen het.

Dit is duidelik dat dit hier oor meer gaan as oor die vraag of vrou in ampte mag dien. Dit gaan oor Skrifbeskouing, die hermeneutiek, die visie oor die rol wat kultuur mag speel in die verklaring van die Bybel.

Die VGKSA het op sy Sinode te Bethal in 2014 die volgende besluit:

“To continue contact with the RCSA on a national level in view of strengthening the bond in the unity of the Reformed faith. Ground: To strive towards unity between believers is a Biblical command.”

“ That in the discussion attention should be given to the RCSA’s contacts with other churches as well as the issue of hermeneutics concerning the issues mentioned below:

- i. What is the official RCSA approach to hermeneutics?
- ii. To so-called *Cloete versification (Cloete omdigting)*.
- iii. The RCSA Synod’s decision on women as deacons.

In the discussion deputies should take into account that some churches have ordained female elders contrary to RCSA synod decisions.

Ground: Clarity regarding above issues should help to promote unity.”

Die kontakte met die GKSA het as doel om die band in die eenheid van die Gereformeerde geloof te versterk. Ons behoort daardie gemeentes, predikante en lidmate in die GKSA wat stry vir die behoud van die Skriftuurlike visie op die geslagtelikheid van die ampte en ’n suiwer Gereformeerde hermeneutiek, by te staan.

In die lig van die Skrif word vroue geroep tot diakonale arbeid in die kerk, en kan dus aktief wees as diakonesse. Dit is wel belangrik om hierdie term dan korrek te interpreteer. Ons het beswaar teen die vrou in 'n regeeramp. Solank die diakenamp nie duidelik afgeskerm is van 'n regeeramp nie, is dit vir ons 'n struikelblok. Ons neem waar dat die diskussie in die GKSA voortgaan, en dit is volgens ons omdat die sinode nie die amp van diaken goed geposisioneer het nie. Wat betref die proses soos dit nou in die GKSA gaande is, het die geskiedenis in ander kerkverbande bewys dat die vrou in die diakenamp 'n opstappie was na die oopstelling van alle ampte.

Hierbo is gewys op onskriftuurlike tendense wat hulle intrede doen in sommige GKSA gemeentes, moontlik onder druk van die samelewing en tydsgees. Ons verwys byvoorbeeld na die ope brief van 32 predikante; asook die verklaring van die kerkraad van die GK Brooklyn, om enkele voorbeelde te noem. Ons neem waar dat die feit dat vroue tans in die diakenamp kan dien in die GKSA, onderdeel is van 'n beweging om alle ampte vir vroue oop te stel, en dat dit berus op 'n ongereformeerde hermeneutiek. Daarom staan dit op gespanne voet met Skrif en belydenis.

Die wyse waarop die boekie *Manlik en Vroulik in die kerk. Geslagtelikheid en die besondere dienste* eksegeses ten gunste van oopstelling van alle ampte vir vroue en die eksegese wat dit uitsluit, as wettige alternatiewe aanbod, is op basis van Skrif en belydenis en die gereformeerde hermeneutiek onaanvaarbaar.

Dit is vir ons onaanvaarbaar dat die GKSA sinode uitgespreek het dat die saak van vroue in die besondere dienste al dan nie, nie op sigself 'n belydenissaak is nie. Hoe kan mens so 'n algemene standpunt inneem, terwyl dit juis gaan oor Skrifbeskouing en hermeneutiek? Dit kan volgens ons nie anders as dat dit die eenheid in die kerke in gedrang bring.

Solank hierdie dinge nie reggestel is in die kerkverband van die GKSA nie (en dit geld uiteraard nog des te meer vir die feit dat in sommige GKSA gemeentes vroue ook in die ouderlingamp dien), vorm dit 'n struikelblok tot kerklike eenheid tussen die GKSA en die VGKSA. Solank daar nie een duidelike en Skriftuurlike lyn getrek word in die GKSA m.b.t. die vrou in die ampte nie, sal verdere toenadering op nasionale vlak nie moontlik wees nie.

Op plaaslike vlak sal daar wel verdere toenadering kan plaasvind, wanneer plaaslike gemeentes vashou aan die lyn wat die Skrif en Belydenis wys m.b.t. die regering van die kerk.

Ondertussen sal die VGKSA wel – met hulle beperkte moontlikhede probeer uitreik na hulle in die GKSA wat die wag hou by die waarheid, dit uitleef in leer in lewe, ook in die kerklike lewe, ook in die wyse waarop die kerk volgens die Skrif geregeer moet word, in lyn met die besluit op Behtal sinode: “in view of strengthening the bond in the unity of the Reformed faith”.

Ons hoor graag hoe die deputate van die GKSA oor hierdie saak dink. Is die vrou in die regeeramp volgens u 'n belydenissaak? Is dit moontlik om twee eksegetiese lyne oor die vrou in die besondere ampte in die Bybel te vind, wat mekaar weerspreek? Hoe kan mens twee standpunte wat mekaar uitsluit en nie verdra nie, beide uit die Skrif verantwoord?

Ann. 5.6: Kommentaar op VGKSA Memorandum: Vrou in (diaken)amp.

GKSA: DEPUTATE EKUMENIESE SAKE: BINNELANDS

Gesprek met VGKSA Deputate: Kontak met binnelandse kerke

KOMMENTAAR OP VGKSA MEMORANDUM:

VROU IN (DIAKEN)AMP

1 INLEIDEND

1.1 Die memorandum ontvang bevat in die eerste 146 lyne 'n samevatting van (geselekteerde) standpunte binne die GKSA rondom die hele vraagstuk van die Vrou in die (diaken)amp.

1.2 Daarna (147 – 209) word gevolgtrekkings gemaak wat die VGKSA (se deputate?) se standpunt verwoord en waarin sekere vrae aan die GKSA gerig word.

1.3 Die inligting in die memorandum is – as gevolg van die lang tydsverloop – ook al weer effens gedateer, aangesien GKSA twee opvolgende Sinodes gehad het waarin die vraagstuk verder hanteer is.

1.4 Daar gaan eers gepoog word om 'n kort, geordende uiteensetting van die gedagtelyn van die memorandum te gee, waarna kortliks oor elke gedagtelyn kommentaar gelewer sal word.

2 KERNLYNE VERKRY UIT MEMORANDUM

2.1 Die memorandum werk in wese met twee sake, naamlik:

1 Die vraagstuk *Vrou in die diaken(amp)*

2 Die implikasies van hierdie vraagstuk vir die ekumeniese verhoudinge

Die vraagstuk: Vrou in die (diaken)amp

2.2 Die wesenlike saak op tafel is (147-149):

Dit is duidelik dat dit hier oor meer gaan as oor die vraag of vrou in ampte mag dien. Dit gaan oor Skrifbeskouing, die hermeneutiek, die visie oor die rol wat kultuur mag speel in die verklaring van die Bybel.

2.3 Die standpunt dat die vrou nié in die (diaken)amp kan dien nie, is (164-165): *die Skriftuurlike visie op die geslagtelikheid van die ampte en 'n suiwer Gereformeerde hermeneutiek*

2.4 Die standpunt dat die vrou wel in die (diaken)amp kan dien, is gevolglik:

... aanduidend van *onskiftuurlike tendense* (175)

... rustend op 'n *ongereformeerde hermeneutiek* (179)

... en staan dit op *gespanne voet met Skrif en belydenis* (180)

2.5 Die vraagstuk rondom die vrou in die (diaken)amp is 'n belydenissaak (187-188):

Dit is vir ons onaanvaarbaar dat die GKSA sinode uitgespreek het dat die saak van vroue in die besondere dienste al dan nie, nie op sigself 'n belydenissaak is nie.

Die implikasies van hierdie vraagstuk vir die ekumeniese verhoudinge

2.6 Solank die standpunt dat die vrou wél in die besondere dienste kan dien, gehandhaaf word, word die eenheid in kerke in gedrang gebring (189-190) en is verdere toenadering tussen kerkgemeenskappe nie moontlik nie (195-196):

Dit kan volgens ons nie anders as dat dit die eenheid in die kerke in gedrang bring. ... sal verdere toenadering op nasionale vlak nie moontlik wees nie.

2.7 Die versterking van die band van eenheid van die gereformeerde geloof, lê in die bystaan van dié kerke en individue wat by die waarheid waghou, hier spesifiek die standpunt dat die vrou nié in die besondere dienste kan dien nie (163-165; 198-199, 201-202):

Ons behoort daardie gemeentes, predikante en lidmate in die GKSA wat stry vir die behoud van die Skriftuurlike visie op die geslagtelikheid van die ampte

en 'n suiwer Gereformeerde hermeneutiek, by te staan.

Op plaaslike vlak sal daar wel verdere toenadering kan plaasvind, wanneer plaaslike gemeentes vashou aan die lyn wat die Skrif en Belydenis wys m.b.t. die regering van die kerk.

Ondertussen sal die VGKSA wel – met hulle beperkte moontlikhede probeer uitreik na hulle in die GKSA wat die wag hou by die waarheid.

3 KOMMENTAAR OP DIE KERNLYNE

3.1 Aangesien hierdie gesprek gevoer word tussen die deputate van twee kerkgemeenskappe, word in hierdie kommentaar nié die persoonlike standpunt van deputate verwoord nie, maar wél die amptelike standpunt van die GKSA (in haar Sinode-besluite).

Ten opsigte van stelling §2.2 – 2.4:

3.2 Skrifbeskouing, hermeneutiek en die visie oor die rol wat kultuur mag speel in die verklaring van die Bybel is altyd ter sake wanneer gelowiges saam met mekaar worstel om 'n vraagstuk vanuit die Skrif te beantwoord.

3.3 Die GKSA is egter nié van mening dat verskille rondom die vraag of die vrou in die (diaken)amp kan dien, de facto verskille ten opsigte van Skrifbeskouing en hermeneutiek aandui nie.

3.4 Sinode 2009 (664:§10.16) neem kennis van die volgende uiteensetting van die aard van die verskil tussen die twee standpunte:

10.16.1 Die twee standpunte soos uiteengesit in hierdie rapport rus op die Skrifbeskoulike en hermeneutiese vertrekpunte ooreenkomstig die leer van die kerk soos uiteengesit in punte 6 en 7. Die verskil tussen die twee standpunte lê op die vlak van eksegetiese sintese.

3.5 Sinode 2015 (305:§4.1 - §4.2) stel ten opsigte van enkele kerke se siening dat daar verskille is ten opsigte van Skrifbeskouing, Skrifgesag, Skrifverklaring en Skrifhantering:

Die GKSA het reeds in die verlede baie aandag gegee aan Skrifbeskouing en Skrifgesag (kyk bv Acta 1988:508–510; 2009:504-506) ... en aan Skrifverklaring en Skrifhantering (kyk bv Acta 2009:506-512).

Spesifiek word as bevinding gestel:

Dit is nie nodig dat verder studie gedoen word oor Skrifbeskouing en Skrifgesag nie ... en ook nie ... oor Skrifverklaring en Skrifhantering nie.

Hierdie bevinding word deur die Sinode aanvaar, juis binne die konteks van die verskille wat binne die GKSA bestaan oor sake waarvoor besluite reeds geneem is, wat ook die verskille oor die vrou in die (diaken)amp insluit.

Ten opsigte van stelling §2.5

3.6 Sinode 2009 (664-666: §10.16.2, 12.10.3) het nié 'n uitspraak gemaak oor die belydenisaard van die vraagstuk *Vrou in die (diaken)amp nie*, maar net van die volgende uitspraak kennis geneem:

Die saak van vroue in die besondere dienste al dan nie, is nie opsigself 'n belydenissaak nie.

3.7 Sinode 2015 (320: §7.3.2) het aangedui dat die verwysde beswaarskrifte wat handel oor die vraagstuk *Vrou in die (diaken)amp* wesentlik is, met die definiëring van wesenlik as (323: §6.1.3.2.1 – 6.1.3.2.3):

1 Sake wat direk uit die Skrif kom en met Skrifberoep gestaaf kan word en/of

2 sake wat op grond van direkte Skrifbeginsels uit die Skrif afgelei kan word en/of

3 gebruike wat op voorbeeld van die apostels in die Skrif gegrond is.

3.8 Die vraag wat tans binne die GKSA bestaan en waarvoor Sinode 2018 waarskynlik gevra sal word om 'n uitspraak te maak, is die vraag of die besluit van Sinode 2015 die hele vraagstuk *Vrou in die diaken(amp)* wesenlik maak al dan nie.

Ten opsigte van stelling §2.6:

3.9 Alreeds Sinode 1988 het gestel (516:§3.3.3) – en met besondere dank daarvan kennis geneem:

Wanneer kerke na langdurige en biddende bestudering van die Skrif onder leiding van die Heilige Gees tot die slotsom sou kom dat vrouens wél in 'n besondere amp mag dien, sal moeilik beweer kan word dat so 'n besluit strydig is met die reformatoriese belydenisskrifte - hoogstens dat dit inspanning is met die gereformeerde tradisie.

3.10 Sinode 2009 (664-666: §10.16.3, 12.10.3) het gevolglik ook kennis geneem van die volgende beoordeling rakende die eenheid van die kerk en die *Vrou in die (diaken)amp*:

Om hierdie redes (vgl. 10.16.1. en 10.16.2) behoort besluitneming hieroor nie die eenheid van die kerke in gedrang te bring nie.

Ten opsigte van stelling §2.7:

3.11 Die werkswyse wat die deputate van die VGKSA voorstaan, is dat met sekere kerke en individue binne die GKSA daadwerklik saamgewerk en geleef word, terwyl met ander kerke en individue nie saamgeleef en gewerk word nie. Hierdie optrede word eerder kerkskeurend as eenheidsoekend ervaar.

3.12 Sinode 1967 (365-7:3-5) het dan ook reeds gestel:

In die kom tot die herstel van die verbroke eenheid, mag die amp van die gelowige nie vergeet word nie. Die amptelik-kerklike weg vir hierdie samesprekings is egter dié van deputate volgens art. 49 KO ...

4 ENKELE VRAE

4.1 Die stille vertrekpunt in die memorandum is dat enige oop gesprek rondom die vraagstuk *Die vrou in die (diaken)amp* reeds aanduiding is van 'n ontrouheid aan die Skrif. Dat die VGKSA hierdie standpunt handhaaf, word ook gesien in die brief wat by die Algemene Sinode van die GKN(v) in 2014 voorgelees is, waarin gestel is:

In een kerk die trouw wil blijven aan de heilige Schrift, kan de vraag of vrouwen in de bijzondere kerkelijke ambten mogen dienen, niet als een open vraag ter discussie gesteld worden.

Die vraag bestaan egter:

Wat is die begronding vir sodanige verabsoluterende vertrekpunt – dat daar selfs geen ruimte vir enige gesprekke en vrae sou wees nie?

4.2 Ten opsigte van die hele gesprek tussen die VGKSA en die GKSA bestaan die volgende vraag:

*In watter mate vom die woorde van Efesiërs 4:1-3 die vertrekpunt in die verhoudinge tussen die VGKSA en die GKSA? In watter mate word **met alle nederigheid en sagmoedigheid, met lankmoedigheid saam** met mekaar geleef, terwyl beide kerkgemeenskappe mekaar in liefde verdra en ernstig strewe om die eenheid van die Gees te bewaar deur die band van die vrede?*

Ann. 5.7: Deputate KBK se beantwoording van *Kommentaar op GKSA Memorandum Vrou in (diaken)amp*, opgestel deur Deputate Ekumeniese Sake Binnelands (GKSA).

Ivm Vrou in (diaken)amp

A. Historiese oorsig

Die eerste VGKSA sinode wat gehou is nadat die GKSA op sinodevlak die vrou in die diakenamp goedgekeur het, het aan sy deputate die opdrag gegee:

“Die Sinode besluit:

10. Dat die deputate die besluit van die jongste sinode van die GKSA, om vroue tot die amp van diaken toe te laat, sal evalueer.”³⁰

Op die daaropvolgende sinode het die VGKSA inhoudelik standpunt ingeneem:

“Synod decides:

...

5. That deputies convey synod’s concern about the differences in the GKSA with regards to women serving in an office and monitor and evaluate the development regarding the issue.

Grounds:

- a. This matter uncovers the fundamental hermeneutical differences in understanding and applying Scripture in the GKSA;
- b. This is a contentious issue which affects a church’s view on Scripture and influences the contacts between the churches.”³¹

Die VGKSA deputate KBK het hierdie opdrag wat hulle van VGKSA Sinode 2008 ontvang het, toe onverwyld uitgevoer, en dit ook gerapporteer in hulle verslag aan die daaropvolgende VGKSA Sinode in 2011:

“4.3 To convey synod’s concern about the differences in the GKSA with regard to women serving in an office and monitor and evaluate the development regarding the issue.

Synod’s concern was conveyed in our meeting with deputies of the GKSA on 12 September 2008.”³²

VGKSA deputate KBK het in hulle verslag aan die VGKSA sinode 2014 ‘n aantal sake genoem wat moontlike verhinderings kan wees vir nasionale eenwording met die GKSA. Daarin het hulle ook aangedui dat die saak oor die vrou in die (diaken)amp ‘n hermeneutiese saak is.

“Possible Hindrances for the unification with RCSA

1. Summary of possible hindrances

Deputies relations within FRCSA churches in South Africa identify the following issues as possible hindrances for unification with the RCSA and we would like to discuss them with the Deputies of the Reformed Churches. These possible hindrances can be summarized under three categories, namely hermeneutics, ecumenical contacts and discipline.

³⁰ VGKSA Handelinge 2005, p28.

³¹ FRCSA Acts 2008, p24.

³² FRCSA Acts 2011, p98.

...

a. Hermeneutics

i. Decision: request for a document which reflects the official RCA approach to hermeneutics

...

iii. Attention to the issue of women in the office of deacon (and women in other special offices)³³

Die daaropvolgende VGKSA sinode (2014) het weer deputate opgeroep om met die GKSA deur te praat oor sake wat eenwording op nasionale vlak verhinder:

“1. To continue contact with the RCSA on a national level in view of strengthening the bond in the unity of the Reformed faith.

Ground: To strive towards unity between believers is a Biblical command.

2. That in the discussions attention should be given to ... the issue of hermeneutics concerning the issues mentioned below:

i. What is the official RCSA approach to hermeneutics?

...

iii. The RCSA Synod’s decision on women as deacons.

In the discussions deputies should take into account that some churches have ordained female elders contrary to RCSA synod decisions.

Ground: Clarity regarding above issues should help to promote unity.”³⁴

Hierdie sinode het ook duidelik aangedui dat die debat oor die vrou in die (diaken)amp nie net ‘n saak van uiteenlopende eksegeses is nie, maar van ‘n hermeneutiese aard. Dit blyk ook uit die brief wat die VGKSA Sinode 2014 aan hulle Nederlandse susterkerke geskryf het:

“We are compelled also to communicate our concern about developments in your federation regarding women in office. See annexure 3. We call on you to maintain the orthodox direction. In a church that wants to remain faithful to Holy Scripture, the matter of women in the special ecclesiastical offices cannot be framed as an open question. When the unambiguous teaching of the Word of God about male leadership in the church becomes a matter of debate, then a dangerous hermeneutical approach is showing its influence.”³⁵

B. Repliek op Kommentaar van GKSA Deputate Ekumeniese Sake (Binnelands)

Histories was daar, en in die hede is daar duidelikheid in die VGKSA oor die geslagtelikheid van die amte. Daar is eenstemmigheid oor die uitleg van 1 Timotheüs 3. Na hierdie hoofstuk word daar ook eksplisiet verwys in die Nederlandse Geloofsbelydenis artikel 30. Oor die verstaan van NGB 30 is daar ook duidelikheid, dat hierdie artikel in lyn met 1 Timotheüs 3 broeders bedoel, as daar verwys word na dienaars of herders van die Woord, ouderlinge en diakens.

³³ FRCSA Acts 2014, p65.

³⁴ FRCSA Acts 2014, p12.

³⁵ FRCSA Synod Acts 2014, p171.

Histories was daar in die GKSA ook duidelikheid met betrekking tot die uitleg van 1 Timotheüs 3 en die verstaan van NGB 30. Hierdie duidelikheid het egter omstrede begin word, sedert plaaslike kerke vroue as diakens begin bevestig het, en veral sedert die sinodes dit goedgekeur het.

Ons is van mening dat GKSA sinodes in stryd met die Belydenis en Kerkorde gehandel het, toe hulle besluit het dat susters in die diakenamp mag dien. 'n Gereformeerde eksegeese van 1 Timotheüs 3 kan ons insiens slegs lei tot die konklusie dat dit daar oor manlike diakens gaan. Vir 'n eerlike verstaan van NGB 30 geld dieselfde. NGB 30 lees 1 Timotheüs 3 duidelik so dat dit slegs oor broeders gaan.

Let wel dat NGB 30 handel oor die *regering* van die kerk. Daarin staan: "Ons glo dat hierdie ware kerk ooreenkomstig die geestelike bestuurswyse wat ons Here ons in sy Woord geleer het, geregeer moet word. Daar moet naamlik dienaars of herders wees om die Woord van God te verkondig en die sakramente te bedien; ook ouderlinge en diakens om saam met die herders die kerkraad te vorm." Hier word uitgegaan van een kerkraad, bestaande uit bedienaars van die Woord, ouderlinge en diakens.

GKSA sinodes kon daarom nie net besluit het dat diakens nie deel van die kerkraad is nie. As hulle hierdie uitspraak wil waarmaak, moet hulle die belydenis wysig. Hulle sal NGB 30 moet wysig, om aan te pas by hulle besluit om vroue in die diakenamp toe te laat.

Hulle sal ook die Kerkorde moet wysig:

- KO art. 25 sal "in die kerkraad" gewysig moet word na "aan die kerkraad".
- KO art. 28 gaan daarvan uit dat diakens deel is van die kerkraad.
- KO art. 38 gaan ook daarvan uit dat diakens deel is van die kerkraad.
- KO art. 54 impliseer dat diakens deel is van die kerkraad.
- KO art. 79, 81 en 84 impliseer ook dat diakens deel is van die kerkraad.

In hierdie verband is vanuit GKSA-geledere self is tereg die vraag gestel: "Kan ons eerlik een kerkverband wees as ons nie *de jure* (in beginsel) EN *de facto* (in praktyk) een is op grond van Skrif, belydenis en kerkorde nie?"³⁶

Soos vanuit GKSA-geledere self ook aangetoon is, is ons van oortuiging dat die besluit om die vrou tot die diakenamp toe te laat, ontstaan het vanuit die breër wens om die vrou tot alle ampte toe te laat. Hierdie begeerte sal 'n bedreiging in die toekoms bly, juis omdat huidige sinodebesluite op gespanne voet staan met die Belydenis en die Kerkorde (soos hierbo aangedui). Solank as die diakenamp nie duidelik afgeskerm is van die regeeramp nie, bly dit 'n bedreiging.

Soos in ons vorige verslag reeds genoem, erken ons in die lig van die Skrif dat vroue tot diakonale arbeid in die kerk geroep word. Ons het egter beswaar teen die vrou in 'n regeeramp. Solank die diakenamp nie duidelik afgeskerm is van die regeeramp nie, is dit vir ons 'n struikelblok. Ons neem waar dat die diskussie in die GKSA voortgaan, en dit is volgens ons omdat die sinode nie die amp van diaken goed geposisioneer het nie. Wat betref die proses soos dit nou in die GKSA gaande is, het die geskiedenis in ander kerkverbande bewys dat die vrou in die diakenamp 'n opstappie was na die

³⁶ Dr. J. Howell in sy *Ope Brief* (2012).

oopstelling van alle ampte. Al het die GKSA sinode van 2016 'n duidelike besluit geneem, is ons van mening dat om bogenoemde rede die eensgesindheid nie in die kerke gaan terugkeer nie.

Tydens die vorige gesprek (op 24 Februarie 2017) het ons spesifiek deurgevra na die terminologie. Die GKSA Sinodes 2015 en 2016 het die vrou in die amp as 'n *wesenlike saak* getipeer. Daar is daarop gewys dat 'n *wesenlike saak* egter nog nie 'n *belydenissaak* is nie. 'n *Belydenissaak* is swaarder as 'n *wesenlike saak*. By 'n *belydenissaak* is daar sprake van hermeneutiese en Skrifbeskoulike verskille. By 'n *wesenlike saak* is daar slegs sprake van eksegetiese verskille. Die vrou in die amp van ouderling en predikant is deur die sinode dus as 'n *wesenlike saak* getipeer, maar nie 'n *belydenissaak* nie. GKSA deputate stel in hulle Kommentaar: "3.3 Die GKSA is egter nie van mening dat verskille rondom die vraag of die vrou in die (diaken)amp kan dien, de facto verskille ten opsigte van Skrifbeskouing en hermeneutiek aandui nie. 3.4 ... Die verskil tussen die twee standpunte lê op die vlak van eksegetiese sintese."

Daar is wat hierdie onderwerp betref verskil van opinie binne die GKSA, aangesien – soos op die vergadering gemeld is – ongeveer 40% van predikante van oortuiging is dat vroue wel ouderling kan wees. Aangesien dit nie 'n *belydenissaak* is, kan dit daarom verdra word. Volgens GKSA deputate is dit ook die geval mbt internasionale ekumene, aangesien hulle ekumeniese bande het met kerkverbande in die buiteland wat ook vroue tot die amp toelaat (CRC, NGK-NL), sonder dat dit die ekumeniese bande in gevaar bring.

Uit die verduideliking hierbo (mbt NGB 30) is dit duidelik dat die vrou in die amp vir ons wel 'n *belydenissaak* is.³⁷

In hulle Kommentaar skryf die GKSA-deputate oor ons dokument: "Die stille vertrekpunt in die memorandum is dat enige oop gesprek rondom die vraagstuk *Die vrou in die (diaken)amp* reeds aanduiding is van 'n ontrouheid aan die Skrif ... Wat is die begroning van sodanige verabsoluerende vertrekpunt – dat daar selfs geen ruimte vir enige gesprekke en vrae sou wees nie?"

GKSA-deputate verwys in hierdie verband tereg na die brief wat die VGKSA Sinode 2014 aan hulle susterkerke in Nederland geskryf het: "We are compelled also to communicate our concern about developments in your federation regarding women in office. See annexure 3. We call on you to maintain the orthodox direction. In a church that wants to remain faithful to Holy Scripture, the matter of women in the special ecclesiastical offices cannot be framed as an open question. When the unambiguous teaching of the Word of God about male leadership in the church becomes a matter of debate, then a dangerous hermeneutical approach is showing its influence."³⁸

Dit is ons oortuiging, in lyn met die kerk van die verlede (sien NGB 30), dat die Skrif transparant is oor die geslagtelikheid van die amp. Nuwe eksegeses oor sleuteltekste in hierdie verband kan nie as blote (en legitieme) eksegetiese variante gesien word nie, maar berus op 'n hermeneutiek en Skrifbeskouing

³⁷ Die uitspraak van GKSA Sinode 1988 dui daarom vir ons 'n belangrike verskil aan: "Wanneer kerke na langdurige en biddende bestudering van die Skrif onder leiding van die Heilige Gees tot die slotsom sou kom dat vrouens wél in 'n besondere amp mag dien, sal moeilik beweer kan word dat so 'n besluit strydig is met die reformatoriese belydenisskrifte – hoogstens dat dit inspanning is met die Gereformeerde tradisie." (GKSA Sinode 1988 (516:§3.3.3)

³⁸ FRCSA Synod Acts 2014, p171.

wat afwyk van die Gereformeerde hermeneutiek en Skrifbeskouing. Kom ons noem 'n ander voorbeeld om dit te verduidelik. As iemand – met eksegeses van Bybelgedeeltes – sou beweer dat die Ou Testamentiese verbod op die eet van varkvlies nog steeds geldig is vir die Nuwe Testamentiese kerk, dan het ons – na ons oortuiging – nie te make met 'n blote (en legitieme) variant op die klassiek Gereformeerde eksegese van sleuteltekste in hierdie verband nie. Daardie persoon het tot sy alternatiewe eksegeses gekom as gevolg van die feit dat hy 'n ander hermeneutiek en Skrifbeskouing begin hanteer het, wat ook ander eksegetiese 'spelreëls' inhou. Eweneens is dit ons oortuiging dat die Woord (en dit geld ook vir die Nuwe Testament) transparant is oor die geslagtelikheid van die regeeramp. Verder is dit ons oortuiging dat, omdat die diakenamp in die Gereformeerde tradisie oorlap met die regeeramp, vroue nie sonder meer tot die diakenamp toegelaat kan word nie. So 'n stap noodsaak wysiging van die Belydenis en Kerkorde.

Tydens die vorige vergadering (24 Febr 2017) het 'n GKSA-deputaat gekla dat die VGKSA mbt die kwessie van die vrou in die amp besig is om kerkskeurend te werk te gaan tov die GKSA. In ons vorige verslag het naamlik gestaan: "Ons behoort daardie gemeentes, predikante en lidmate in die GKSA wat stry vir die behoud van die Skriftuurlike visie op die geslagtelikheid van die ampte en 'n suiwer Gereformeerde hermeneutiek, by te staan." Hierdie opmerking is gebaseer op die mandaat van die VGKSA 2014 sinode: "That local contacts between churches of the FRCSA and the RCSA should be stimulated with the aim of strengthening one another in the furthering of the true Biblical doctrine and lifestyle."

In reaksie hierop kan ons noem dat hierdie saak baie te make het met die vraag of die debat oor die vrou in die amp gesien word as 'n *belydenissaak* al dan nie. Aangesien die VGKSA dit wel as 'n *belydenissaak* sien, maak dit sin om diegene te ondersteun in die GKSA wat ook so oor die saak dink, met as doel om die klassiek Gereformeerde visie op die ampte weer in die GKSA te herstel. As mens die debat oor die vrou in die amp egter bloot as 'n eksegetiese diskussie sien, kan bogenoemde aanhalings as kerkskeurend beleef word. Ons wil ons wat dit betref aansluit by Dr J. Howell, wat skryf dat ook oor sy Ope Brief (2012) geopper is dat dit kerkskeuring aanwakker. Maar volgens hom pleit sy Ope Brief nie vir kerkskeuring nie, maar roep daadwerklik op tot terugkeer na Gereformeerde-wees om sodoende 'n potensiële kerkskeuring juis te verhoed.

Die Kommentaar van die GKSA deputate sluit af met die oproep om Efesiërs 4:1-3 as vertrekpunt te neem: "Ek vermaan julle dan, ek, die gevangene in die Here, om te wandel waardig die roeping waarmee julle geroep is, met alle nederigheid en sagmoedigheid, met lankmoedigheid, terwyl julle mekaar in liefde verdra en ernstig strewende om die eenheid van die Gees te bewaar deur die band van die vrede." Ons kan opreg getuig dat dit altyd ons strewende was in die gesprekke met die GKSA. Ons glo ook dat nederigheid en sagmoedigheid en lankmoedigheid nie vermaning uitsluit nie, soos uit hierdie gedeelte blyk. Ons word juis vermaan om ernstig na die eenheid van die Gees te strewende. Hierdie eenheid van die Gees gaan nie buite die Woord om nie. Ons glo dat Woord en Gees een is. Christus vergader sy kerk deur sy Gees en Woord (Heidelbergse Kategismus Sondag 21).

*Deputate Kontak met Binnelandse Kerke
Vrye Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika*

Ann. 5.8: Psalm-Omdigting (2001).

(studie-dokument opgestel deur VGKSA Deputate KBK)

Psalm-Omdigting (2001)

Goedgekeur en vrygegee vir kerklike gebruik deur die sinode van die GKSA, en ook in gebruik in verskeie GKSA Kerke

Hierdie studie maak gebruik van publikasies en bronne vanuit die GKSA.³⁹

T.T. Cloete het 'n omdigting van die 150 psalms gemaak. Die term *omdigting* dui op die feit dat dit nie 'n beryming uit die grondtaal (Hebreeus) is nie, maar dat die teks van die 1983 Afrikaanse Bybelvertaling as basis gebruik is. Hierdie omdigting is, soos ons van T.T. Cloete gewoond is, van digterlike kwaliteit en in goeie Afrikaans.

Tog het daar baie diskussie binne die GKSA geledere oor hierdie omdigting ontstaan, en wel om die volgende redes:

1 Ongemaklike tekste

Cloete het self erken dat hy bepaalde ongemaklike tekste onduideliker berym het, om moontlike aanstoot te vermy. "Kijk es, zegt hij, 'ons omseil dit'. Je kunt nie alles herdichten. Toevoegen mag absoluut niet, maar 'wegneem 'n bietjie'." ⁴⁰ 'n Voorbeeld is Ps 137:

Psalm 137 (Totiusberyming)	Psalm 137 (Cloete-omdigting)
Vers 8 O Babel, wat verwoes sal word, gelukkig prys ek hom wat gruweldaad ons aangedoen, weer op jou neer laat kom.	Vers 4 Babel, jy word straks beslis oor ons lyding uitgewis. Mag selfs vir jou nageslag ook 'n swaar vergelding wag.
Vers 9 Jy wat in Sion vrou en kind verdelg het voor jou knots – gelukkig hy wat nou j�ou kroos verpletter teen die rots.	

Dieselfde kan ges e word oor die 'beryming' deur Lina Spies van Psalm 139, waar 'n aansienlike deel van die psalm nie berym is nie:

³⁹ Vir hierdie verslag is gebruik gemaak van bronne vanuit die GKSA self: *Acta van Sinodes; Meerderheids- en Minderheidsrapport* t.a.v. die Cloete-omdigting vir die Sinode 2003; Dokument *Sola Scriptura!* Deur GK Kandelaar; *Verslag Kerkekonferensie* van 5 Maart 2005; *Die goedkeuring van die Cloete-beryming* deur R. van der Kooy.

⁴⁰ Hans Werkman, *Ons knoop mekaar se vetes vas* (September 1996), p.84.

Psalm 139 (Totiusberyming)	Psalm 139 ('Beryming' deur Lina Spies)
<p>Vers 10 Mag u die goddelose tref wat hulle trots teen U verhef! Wyk almal weg wat my omgeef, aan wie se hand die bloedvlek kleef! Dié wat geveinsd God wel geag het, maar vir Gods hoogheid geen ontsag het.</p> <p>Ps 139:11 Sou ek nie haat van ganser hart wie in hul hoogheid U wil tart? Sou ek my nie met afsku keer van dié wat teen U opstaan, HEER? Ek smaad – omdat hul U gesmaad het; ek haat – omdat hul U gehaat het.</p> <p>Ps 139:12 Deurgrond, o HEER, en ken die swart, verborge dieptes van my hart; of diep in my, waar U kan lees, 'n skadelike weg mog wees. En lei voortaan my wank'le skrede tog op die weg van eewge vrede.</p>	<p>Vers 5 Verblind tog dan met al u luister die dwase wat U nie wil dien, maar hou my uit die sondeduister deur altyd dwarsdeur my te sien; met u nabyheid steeds omgeef, deurgrond my hart, Heer, leer my leef.</p>

Tekste wat vir ons ongemaklik mag wees in ons tyd en omstandighede, maar wat tog in die Bybel staan, mag nie verswyg of 'afgeswak' word nie. Dit getuig van verminderde eerbied vir die Woord van God. Hiermee word nie ontken dat Cloete juis as 'n gelowige met liefde vir die Psalms te werk gegaan het nie. Nietemin is hierdie uitgangspunt nie aanvaarbaar nie, wanneer die doel is om tot 'n beryming / omdigting te kom van die Psalms vir kerklike gebruik.

Ons sal graag wil hoor hoe die GKSA deputate hieroor dink.

2 Beryming vanuit die grondteks

Dit is belangrik vir 'n beryming van die Psalmbundel, bedoel vir kerklike gebruik, om naby aan die grondteks te bly. Die Cloete-omdigting is nie direk uit die grondteks berym nie. Dit is – soos die woord sê – 'n omdigting. Daar is konsensus dat die Cloete-omdigting (Nuwe Liedboek) homself nie as 'n beryming van die oorspronklike teks wil aanbied nie. Alhoewel daar uit die Skrif nie noodwendig kritiek ingebring kan word teen die konsep van 'n omdigting nie, mits die produk die volle raad van God suiwer en getrou vertolk, bring dit wel 'n konsepverskuiwing mee m.b.t. hoe die psalms in die eredienste gesing behoort te word. Ons is oortuig dat 'n psalmberyming wat in die eredienste gebruik word, aan die grondteks getoets moet word. Hoe verder mens van die grondteks wegbeweeg, hoe makliker mens verarming kry.

Die Cloete-omdigting is gedoen spesifiek aan die hand van die 1983 Afrikaanse Bybelvertaling. Die 1983-vertaling is nie goedgekeur vir kerklike gebruik in die VGKSA nie, as gevolg van kritiek op die vertaalmetode (dinamies-ekwivalent), wat in inhoudelike opsig te ver van die grondteks afwyk en daarom nie as 'n betroubare vertaling beskou kan word nie. In sommige kerke van die GKSA word die 1983-vertaling gebruik, in ander kerke van die GKSA is die 1983-vertaling ook nie goedgekeur vir kerklike gebruik nie.

Die verarming sigbaar in die 1983 vertaling het ook sy impak gehad op die Cloete-omdigting.

3 Die Psalms is Messiaans

Die Psalms wat eksplisiet Messiaans is (en so ook deur die kerk deur die eeue gesing is), berym Cloete op 'n minder duidelik herkenbaar Messiaanse wyse. Dink bv. aan Ps 2:

Psalm 2 (Totius beryming)	Psalm 2 (Cloete omdigting)
<p>Vers 1 Wat dring en dryf die wilde heidendom, dat volke raas in opgewondenheid? Gedugte konings staan gereed alom, en wêreldgrottes raadslag vir die stryd, om God almagtig na die kroon te steek en saam teen sy <u>Gesalfde</u> op te staan...</p> <p>Vers 4 En Ek, dié Vors, so hoog in mag en eer, sal Gods besluit die wêreld oor laat klink: "Ek self (sê God) het U gegenereer: U is my <u>Seun</u>, uit wie my Beelt'nis blink...</p> <p>Vers 6 Kom, dien die <u>HEER</u> en wees in Hom verblyd met blydschap wat Hom huldig as die <u>HEER</u>. En kus die <u>Seun</u> in onderworpenheid, buig jul voor Hom met vrees en bewing neer...</p>	<p>Vers 1 Waarom stig volke opstand teen die Heer en word teen sy <u>gesalfde</u> saamgespan?...</p> <p>Vers 4 "Jy is my <u>seun</u>," het Hy vir my gesê. "Jy kry die volke as besit van My...</p> <p>Vers 6 Kom eer die <u>Here</u> en kom buig voor Hom. Keer so dat Hy vertoorn op julle raak, keer dat die <u>Heer</u> se woede oor jul kom. Wie by Hom skuil, sal Hy gelukkig maak.</p>

In teenstelling tot die Totiusberyming, word *Gesalfde* en *Seun* in die Cloete-omdigting nie met 'n hoofletter geskryf nie. Verder is dit nie duidelik in vers 6 van die Cloete-omdigting dat dit oor twee onderskeie persone handel nie. Hier wreek die feit homself dat hy net teruggaan op die 1983 vertaling, en nie die grondteks raadpleeg nie.

TT Cloete het self erken dat hy, op grond van nuwe teologiese navorsing, besluit het om die eksplisiete Messiaanse verwysings uit te haal, net soos wat dit in die 1983-vertaling gebeur het: "Ek het die

Messiaanse verwysings in sekere psalms op grond van nuwe navorsing verwyder”.⁴¹ Oor Psalm 110 skryf hy in *Die Kerkbode* dat dit “nie ‘n Messiaanse Psalm is nie”.⁴²

Psalm 110 (Totiusberyming)	Psalm 110 (Cloete-omdigting)
<p>Vers 1 Die HEER is dit wat tot <u>my HEER</u> gespreek het: “Sit aan my regterhand as hoogste <u>HEER</u>...</p> <p>Vers 5 <u>Groot-Priester</u> wat die HEER so hoog geëer het dat <u>U</u> kan opstyg tot die hoogste trap – U is dit na die eed wat God gesweer het, na Melgisédeks ewe priesterskap!</p> <p>Vers 6 Die HEER wat dit van U, <u>sy Vors</u>, voorspel het...</p> <p>Vers 8 Góds <u>Grootvors</u> sal, ...</p>	<p>Vers 1 Dit het die Heer belowe vir <u>my koning</u>: “Sit aan my regterhand,” het Hy gespreek...</p> <p>Vers 4 Die Here sal sy eed van trou nie t’rugtrek, u priesterskap sal <u>u</u> vir altyd sier. As <u>priester</u> sal u dien soos Melgisedek, En God se toorn sal <u>u</u> laat seëvier.</p> <p>Vers 5 Voor <u>hom</u> verdelg Hy elke ander koning...</p>

Soos genoem volg die Cloete-omdigting die koers van die 1983-Bybelvertaling. Psalm 2 is een van die duidelikste voorbeelde van Psalms waarin oor Christus geprofeteer word. Op ten minste ses plekke in die NT word dit beklemtoon dat Psalm 2 oor Christus en sy koninkryk gaan (Hand 4:24-26; Hand 13:32-24; Heb 1:5; Heb 5:5; Openb 2:27; Openb 19:15). Maar die 1983-vertaling asook die Cloete-omdigting kies daarvoor om “gesalfde” (vers 2) en “my seun” (vers 4) met klein letters weer te gee. Dit is ’n bewuste teologiese keuse soos hierbo aangedui, en dit is dus ’n breuk met die klassieke lyn van die Nederlandse Statenvertaling, die King James Version, wat ook gevolg is in die 1933/53 Afrikaanse vertaling, asook in die NIV Engelse vertaling. Dieselfde kan oor Psalm 110 gesê word.

Met die aanvaarding van die Cloete-omdigting het die GKSA-sinode besluit dat “in die Psalm bundel, by sowel die 1936-beryming as die 2001-omdigting, die openbaringshistoriese verband met die Messiaanse vervulling van Psalms met voetnote aangedui sal word ooreenkomstig die riglyne in Bylae D”. In hierdie bylae word 22 Psalms gelys wat van voetnota’s voorsien moes word.

Op dieselfde sinode het egter ’n minderheidsverslag gedien (wat pleit om die Cloete-omdigting nie vir kerklike gebruik te aanvaar nie), en wat daarop wys dat al die Psalms uiteindelik op die koms van die Messias gerig is. Die gebrek van die Cloete-omdigting kan nie deur ’n klompie voetnote by 22 Psalms opgevang word nie.

Die uitgangspunt by die Cloete-omdigting was dat die Psalms verstaan moet word soos die eerste hoorders dit gehoor het. Dit gee egter, volgens die minderheidsverslag, blyke van ’n Skrifbeskouing

⁴¹ *Rapport* 4 November 2001.

⁴² *Die Kerkbode*, 13 April 2002.

wat van die Gereformeerde Skrifbeskouing afwyk. Een stap in die eksegeseproses word tot 'n finale uitgangspunt verhoog, waarmee die eenheid van die Skrif (NGB art 2-7) losgelaat word.

Verder verwys die minderheidsverslag na die eenvoudige feit dat die plaas van voetnota's nie moontlik is as by 'n Messias-verwysing in 'n Psalm die hele betrokke gedeelte nie eens in die nuwe omdigting verskyn nie.

Volgens die minderheidsverslag is die nuwe omdigting onvoldoende getoets aan die Woord in die algemeen, en in besonder ook nie aan die grondteks van die Psalms nie.

Daar word daarom tereg gekonkludeer dat die Cloete-omdigting Christus met opset uit die Psalms verwyder. Dit is nie uit onkunde of uit 'n gebrek aan teologiese kennis of uit 'n onskuldige digterswaagmoed verwyder nie, maar met opset. Daar is by verskeie geleenthede in die openbaar verklaar dat die bekende Messiaanse Psalms op grond van die jongste navorsing nie meer as Messiaans beskou kan word nie.

'n Populêre bron in Afrikaans, *Die Bybel in Praktyk*,⁴³ verteenwoordig hierdie "nuwe navorsing". In die hoofstuk "Die gebruike van die Ou Testament in die Nuwe Testament" (pp 1363 e.v. [ongenommer]) word die volgende standpunt op gesag van sy hoofredakteurs ingeneem: "*Aan die ander kant word dit duidelik dat die manier waarop die Nuwe Testamentiese skrywers van die Ou Testament gebruik gemaak het nie 'n voorbeeld is waarvolgens ons ook die Ou Testament mag gebruik nie. Die Nuwe Testament is nie 'n kommentaar op die Ou Testament nie. Die Nuwe Testament is 'n nuwe teksskepping. Dit verklaar nie die Ou Testamentiese aanhalings nie, maar gebruik dit in nuwe aanwendings in die skepping van 'n nuwe teks. Ons probeer om die Ou Testament te verklaar; die Nuwe Testament as die Woord van God gebruik dit egter om 'n nuwe woord van God aan ons te bring. Die betekenis van die Ou Testamentiese teks kan dus nie sommer met die Nuwe Testamentiese gebruik daarvan vereenselwig word nie. Elkeen moet binne sy eie teksverband verstaan en uitgelê word.*"

Die teks moet welliswaar *eerste* binne sy eie teksverband verstaan en uitgelê word, maar moet *finale* binne die verband van die *hele* Bybel uitgelê en verstaan word. Hierdie "nuwe" verstaan van die Psalms is onder andere sigbaar in Ps 2; 22; 31; 110.

Ons sal graag wil hoor hoe die GKSA deputate hieroor dink.

Die VGKSA het op sy Sinode te Bethal in 2014 die volgende besluit:

"To continue contact with the RCSA on a national level in view of strengthening the bond in the unity of the Reformed faith. Ground: To strive towards unity between believers is a Biblical command."

"That in the discussion attention should be given to the RCSA's contacts with other churches as well as the issue of hermeneutics concerning the issues mentioned below:

- i. What is the official RCSA approach to hermeneutics?
- ii. To so-called *Cloete versification (Cloete omdigting)*.
- iii. The RCSA Synod's decision on women as deacons.

⁴³ Christelike Uitgewersmaatskappy, Vereniging, 1993.

In the discussion deputies should take into account that some churches have ordained female elders contrary to RCSA synod decisions.

Ground: Clarity regarding above issues should help to promote unity.”

Die kontakte met die GKSA het as doel om die band in die eenheid van die Gereformeerde geloof te versterk.

In die lig van bogenoemde punte (versamel uit verskillende publikasies van binne die GKSA), kom ons, tensy anders bewys kan word, tot die gevolgrekking dat die kerklike gebruik van die Cloete-omdigting onaanvaarbaar is. Dit is des te meer jammer in die lig van die feit dat TT Cloete 'n begaafde Afrikaanse digter en 'n toegewyde gelowige is. Tog is dit op sig nie voldoende om te kom tot 'n Psalmberyming wat geskik is vir kerklike gebruik nie. Die basiese uitgangspunte en vertrekpunte moet ook korrek wees.

Ons stem saam met daardie plaaslike GKSA kerke wat daarteen besluit het om die Cloete-omdigting in hulle eredienste te gebruik, en beswaar aangeteken het. Solank die Cloete-omdigting in die GKSA eredienste gebruik word, vorm dit 'n struikelblok vir landelike eenheid met die VGKSA. Dit is 'n simptoom van 'n verkeerde hermeneutiek. Ons stem nie met die simptoom saam nie, want dit is op 'n verkeerde hermeneutiek gegrond, soos hierbo aangetoon is.

Ann. 5.9: KOMMENTAAR OP VGKSA MEMORANDUM: *PSALM-OMDIGTING (2001)*

GKSA: DEPUTATE EKUMENIESE SAKE: BINNELANDS

Gesprek met VGKSA Deputate: *Kontak met binnelandse kerke*

1 KERNLYNE VAN MEMORANDUM

1.1 Die memorandum ontvang bevat 'n samevatting van drie basiese besware wat binne die GKSA-gesprek rondom die 2001-Omdigting geopper is, naamlik:

1 Sekere ongemaklike tekste word verswyg of afgeswak

2 Die 2001-Omdigting is nie uit die grondteks gedoen nie

3 Die Messiaanse karakter van die Psalms is nie genoegsaam erken nie en die 2001-omdigting wyk dus af van die Gereformeerde Skrifbeskouing.

1.2 Die memorandum vra van die GKSA-deputate om hul mening oor hierdie drie sake te gee.

1.3 Die memorandum kom uiteindelik tot die gevolgtrekking dat die kerklike gebruik van die Cloete-omdigting onaanvaarbaar is, 'n simptoom van 'n verkeerde hermeneutiek is en gevolglik 'n struikelblok vir landelike eenheid met die GKSA vorm.

2 KOMMENTAAR OP DIE KERNBESWARE

2.1 Aangesien hierdie gesprek gevoer word tussen die deputate van twee kerkgemeenskappe, word in hierdie kommentaar nié die persoonlike standpunt van deputate verwoord nie, maar wél die amptelike standpunt van die GKSA (in haar Sinode-besluite).

Ten opsigte van besware 1-2: Ongemaklike tekste verswyg en omdigting nie uit grondteks

2.2 Die vertrekpunt van die memorandum dat die 2001-omdigting nie uit die grondteks gedoen het nie, is feitelik verkeerd. Alreeds met Sinode 2003 is getuig (643:§3):

Die medewerkers lewer getuienis dat die grondteks en die eksegetiese daarvan vir die digters en die Kommissies wat saam met hulle gewerk het, deurslaggewend was.

Elke omdigting rus in die eerste plek in eksegetiese en is 'n omdigting wat herhaaldelik nagegaan is.

2.3 Sinode 2009 (756: §1.3.1.3) wys dan ook op die proses en die vereistes in die beoordeling van die 2001-omdigting:

Tydens die gesprek is daar eerstens 'n oorsig gegee oor die proses van die omdigting – verskillende werkgroepe/kommissies, die proses van beoordeling en hersiening, die deelnemers, en die vereistes vir beoordeling naamlik: getrouheid aan die teks, letterkundige en musikale kwaliteit

2.4 Ook die stelling dat die 2001-omdigting aan die hand van die 1983-vertaling gedoen is, moet bevraagteken word. Sinode 2003 het alreeds gestel (643:§1.6):

Van die kritiek wat teen die Nuwe Beryming uitgespreek word, gaan daarvan uit dat die Nuwe Beryming baie nou verband hou met die Nuwe Afrikaanse Vertaling. Die stelling kan wel bevraagteken word. In die verskillende Kommissies wat die berymings beoordeel het, is telkens na die oorspronklike gegaan om die beryming daaraan te toets. Dit is bekend dat die Nuwe Vertaling dikwels die Psalms ontbeeld het, terwyl beeldspraak juis 'n besondere rol in poësie speel. Die Nuwe Beryming het gevolglik meer van die beeldspraak behou as die Nuwe Vertaling.

2.5 Rondom die weglaat van gedeeltes uit die Psalms, moet spesifiek gewys word op die Riglyne vir die beoordeling van Psalm- en Skrifberymings soos goedgekeur deur Sinode 2012 (390:§2.3) – en dan spesifiek 2.3.2 en 2.3.4:

2.3 Riglyne vir die beoordeling van Psalm- en Skrifberymings

2.3.1 *As basiese riglyn geld dat die beryming die sin en inhoud van die Skrifgedeelte suiwer en korrek in ooreenstemming met die kerklike belydenis moet weergee.*"

2.3.2 *Die beryming moet daarop gerig wees om God se openbaring in sy Woord te vergestalt.*

2.3.3 *'n Beryming moet die struktuur van die oorspronklike teks in gedagte hou en moet poog om in die strofe-indeling daarby aan te sluit.*

2.3.4 *Die breë strekking en inhoud van 'n gedeelte moet weergegee word, wat die basiese inhoud, belangrike begrippe en die basiese voortgang van die gedeelte betref, sonder dat elke detail van die oorspronklike volledig weergegee hoef te word. Dit raak aspekte soos belangrike openbaringshistoriese lyne, bepaalde frases en begrippe, die oordeel van God en die verbond.*

2.3.5 *Wat die hantering van die Messiaanse Psalms betref, moet in gedagte gehou word dat die moontlike messiaanse duiding in 'n Psalm op verskillende maniere uitgedruk kan word. Voetnote kan gebruik word om die verband met Nuwe-Testamentiese tekste aan te dui.*

2.3.6 *Nuwe berymings van gedeeltes (veral uit die Ou Testament) moet daarna streef om die onderskeid tussen die verskillende Godsname sover moontlik te behou.*

2.6 *Oor die spesifieke vraagstuk van die weglating van ongemaklike gedeeltes (onder andere die "wraak"-gedeeltes) het verskeie Sinodes geoordeel:*

*Baie van die kritiek fokus ook op sake van kleiner detail, sonder om die konteks van die Psalm as geheel in ag te neem. Dit gebeur veral wanneer die kritiek daarop neerkom dat **iets weggelaat of iets bygevoeg** is. So 'n punt van kritiek **moet in die lig van die geheel van die Psalm beoordeel word**, met inagneming van die besondere vereistes vir 'n beryming en die probleme waarmee 'n berymer te doen het. (Sinode 2003:651, §1.3)*

*Daar was **geen sprake van 'n sistematiese poging om die wraakgedeeltes uit die beryming weg te neem** nie. ... Daar is talle Psalms in die Nuwe Beryming waar die oordeel duidelik uitgespreek word, soos Psalm 52 om 'n enkele voorbeeld te noem. Dit mag wees dat in sommige gevalle dit nie sterk genoeg na vore kom nie, soos in die tweede beryming van Psalm 139, waar dit wel aan die orde kom in die eerste twee reëls van strofe 5, en glad nie soos die kritiek beweer nie. (Sinode 2003:654, §3)*

*Dit is weer eens duidelik dat beoordeling oor weglatings of veranderinge altyd 'n mate van subjektiwiteit sal hê. Daar mag verskil wees oor die mate van sukses tov die veranderinge in die 2001-omdigting. Die beswaardes lewer egter **geen nuwe bewyse dat die 2001-omdigting gedeeltes van die grondteks weglaat of verander sodat die waarheid van die Skrifverkondiging verlore sou gaan** nie. (Sinode 2006: 645, §2.1.4)*

*Die beswaardes beredeneer nie en lewer geen bewysvoering dat die 2001-omdigting **verander, versag of dele van die Psalms wat van die verbondswraak van die Here, van sy haat en die haat van sy kinders weglaat** nie, en daardeur onskriftuurlik en in stryd met die Belydenis is nie. (Sinode 2006:646, §4.2)*

*Daar word beweer dat die **sin en inhoud van Ps 139** oor die vloek oor die vyande van God nie suiwer en korrek weergegee word nie. By nadere ondersoek is dit wel so dat Ps 139:21-22 (1953-Bybelvertaling) se wraakgedagtes teen die wat God*

haat wel in die 2001-omdigting eerste beryming in strofe 10 verwoord word, nl: "As U tog maar uit wou roei, wie u haat en teen U is ,en met slegtheid hul bemoei. Hy wat opstand teen U stook, elkeen wat u eer betwis, Here, is my vyand ook". Dit kom ook in die tweede beryming in die eerste twee reëls van strofe 5 na vore: "Verblind tog dan met al u luister, die dwase wat U nie wil dien..." In hierdie omdigting van 'n vers word die haat van God nie met dieselfde skerpte aangedui nie.

Nieteenstaande dié feit, kan die Beswaardes nie bewys dat daar "niks" van die haat van God in die vers weerspieël word nie. Die beswaardes moet op die subjektiwiteit van die probleem gewys word. Sommige mag die wraakuitsprake duideliker en soos in die Ou Bybelvertaling verwoord wou sien. Waar die 2001-omdigting dan ander woorde gebruik om dieselfde gevoel van Gods toorn te verwoord, is dit nog geen bewys dat dit onskriftuurlik is en die inhoud en boodskap van die Gees verander of verswak het nie. (Sinode 2006:655, §1.1.1.7)

Ten opsigte van beswaar 3: Messiaanse karakter van die Psalms

2.7 Ten opsigte van die hele kwessie rondom die Messiaanse karakter van die Psalms, moet eerstens daarop gewys word dat Sinode 1991 al duidelike riglyne hieromtrent daargestel het (Sinode 1991:106-108, 120-121).

2.8 Daarmee saam moet gestel word dat die vertrekpunt nié was dat die Psalms verstaan moet word soos die eerste hoorders dit gehoor het nie, maar wél soos hulle self verstaan wil word (Sinode, 1991:107). Daarom dui Sinode 2006 (665:§1.1.15) ook aan:

Die bewoording om die Psalms "te verstaan soos wat die eerste hoorders dit sou verstaan het " (in die Bylae, Acta 2003:657), is inderdaad 'n ongelukkige bewoording wat vir misverstand vatbaar kan wees. Dit is tydens die Sinode van 2003 met die opstellers van Bylae A uitgeklaar dat daar gehou moet word by die woorde van die Sinode self (2003:643, 5.1) nl: "Daarom is die Ou Testament omgedig soos hy homself aanbied ." Daar is dus nie sprake van 'n ander finale maatstaf buite die Skrif self soos wat "eerste hoorders" ongelukkig mag impliseer nie . Met die uitgangspunt van die Sinode dat die Ou Testament omgedig word "soos hy homself aanbied" (2003:643, 5.1), is geen vreemde ongereformeerde verklaringsbeginsel nie. Die Sinode se uitgangspunte wys duidelik dat hier nie 'n ander buite Bybelse verklaarder betrokke is nie, maar die Woord verklaar Homself.

2.9 Uiteindelik gee Sinode 2009 (757-758:§1.3.1.5) 'n duidelike uiteensetting rondom die hele saak:

1.3.1.5.1 *Die hele Ou Testament, insluitende alle Psalms, is Messiaans, in die sin dat die hele Ou Testament na Christus heenwys. Die hele Ou Testament loop uit op Christus en vind sy finale doel in Christus.*

Maniere waarop hierdie heenwysing kan gebeur, is o.a. die volgende: deur openbaringshistoriese voortgang wat op Christus uitloop; deur spesifieke temas/lyne wat in Christus hulle diepste betekenis kry; deur tipologie; deur analogie; deur profesieë wat op die persoon of ryk van die Messias wys; deur beloftes wat in Christus vervul word; deur kontras; ens.

1.3.1.5.2 *Sommige gedeeltes van die Ou Testament is direk Messiaans en sommige gedeeltes indirek Messiaans. Baie dele van die Ou Testament is nie direk of indirek Messiaans nie, maar wel Messiaans soos beskryf in 1.3.1.5.1.*

1.3.1.5.3 Direk-Messiaans beteken dat die betrokke hoofstuk/perikoop/vers/sin in die eerste plek en/of uitsluitlik oor die beloofde Messias gaan en ook so 'n boodskap oor die Messias vir die oorspronklike lesers/hoorders gehad het.

1.3.1.5.4 Indirek-Messiaans beteken dat die gedeelte 'n betekenis vir sy eie tyd gehad het, maar dan ook op een of ander manier na die Messias toe heenwys of in die Messias 'n besondere vervulling vind.

1.3.1.5.5 Dit is moontlik dat Gereformeerde eksegete, wat dieselfde Skrifbeskouing huldig, kan verskil oor die vraag of 'n bepaalde gedeelte direk- of indirek- Messiaans is en oor die vraag op watter manier(e) 'n indirek-Messiaanse gedeelte na Christus toe heenwys.

1.3.1.5.7 In die stelling oor die Ou Testament ("soos hy homself aanbied") is die Heilige Gees die eintlike Subjek van hierdie sinsnede.

1.3.1.5.8 As die stelling (wat al in die verlede gemaak is) "Psalm 110 is nie 'n Messiaanse Psalm nie" beteken dat Psalm 110 glad nie na die Messias verwys nie, word dit in die lig van punt 1 verwerp. As daarmee bedoel word dat Psalm 110 nie direk-Messiaans is nie, kan oor hierdie verskil in interpretasie (of die Psalm direk- of indirek-Messiaans is) geredeneer word.

1.3.1.5.9 'n Nuwe-Testamentiese aanhaling van 'n Ou-Testamentiese gedeelte, wat aantoon dat daardie Ou-Testamentiese gedeelte na die Messias verwys, beteken nie noodwendig dat daardie gedeelte direk-Messiaans (soos in 1.3.1.5.3 hierbo gedefinieer) is nie.

1.3.1.5.10 Daar is verskillende maniere waarop die Messiaanse karakter van die Psalms in 'n beryming/omdigting weergegee kan word, bv.:

(a) dit kan by elke Psalm uitdruklik die Messiaanse weergee (Luther);

(b) dit kan by Psalms wat in die NT as in-Christus-vervul aangehaal word, die aangewese vervulling eksplisiet (bv. met hoofletters) weergee;

(c) dit kan by die Psalms wat as direk-Messiaanse Psalms aanvaar word, die Messiaanse eksplisiet weergee;

(d) dit kan die Psalms in hulle Ou-Testamentiese gestalte, d.w.s. sonder enige eksplisiete verwysing na Christus, weergee.

1.3.1.5.11 Die 1936-beryming het iets van 'n kombinasie van (b) en (c) hierbo gekies. Die 2001-omdigting het met c en d gewerk, maar geoordeel dat geen Psalm direk-Messiaans is nie.

1.3.1.5.12 Dit is duidelik dat die stelling van prof Cloete ("Psalm 110 is nie 'n Messiaanse Psalm nie") wel tot misverstand aanleiding gegee het. Die beswaardes het waarskynlik meer in die stelling geles as wat daarmee bedoel was en op grond van die stelling 'n beskuldiging van 'n valse teologie teen die omdigting ingebring. Hierdie beskuldiging is egter konsekwent deur die medewerkers van ons kerke ontken en is deur die Sinode van 2006 afgewys met die nie aanvaarding van beswaarskrifte wat hierdie punt wou maak.

Ann. 5.10: VGKSA Deputate KBK se beantwoording van *Kommentaar op GKSA Memorandum Psalm-Omdigting (2001)*, opgestel deur Deputate Ekumeniese Sake Binnelands (GKSA).

Ivm Cloete-omdigtings

A. Historiese oorsig

Sedert die eerste jare van die psalmomdigtings het die VGKSA sinodes aan deputate versoek om die proses te volg en evalueer. Reeds in 1996 (VGKSA Sinode van Kaapstad) is as punt van kritiek genoem in die kontakte met GKSA deputate die nuwe Psalmberymings.⁴⁴ Deur die jare het sinodes dit as 'n belangrike gesprekspunt aan deputate KBK opgedra, in hulle kontakte met die GKSA.⁴⁵ Daar is deur die jare op die verband gewys tussen die Sosio-Historiese benadering en die Cloete-omdigtings. Meerdere VGKSA sinodes het deputate KBK opgedra om krities met die GKSA deur te praat oor hierdie benadering.⁴⁶

Deputate KBK het aan VGKSA sinode van 2011 gerapporteer dat o.a. die sogenaamde Cloete-omdigtings "... are still the main concerns that lead to situations for which the GKSA need our prayerful attention."⁴⁷ Sinodes het benadruk het dat hierdie punt steeds onopgelos is en aandag moet kry in die nasionale gesprekke tussen die VGKSA en GKSA. Sien byvoorbeeld die besluite van die laaste VGKSA sinode:

"1. To continue contact with the RCSA on a national level in view of strengthening the bond in the unity of the Reformed faith.

Ground: To strive towards unity between believers is a Biblical command.

2. That in the discussions attention should be given to ... the issue of hermeneutics concerning the issues mentioned below:

i. What is the official RCSA approach to hermeneutics?

ii. To so-called Cloete versification (Cloete omdigting)."⁴⁸

Die kommer tav die Cloete-omdigtings het die sinode veral waargeneem op hermeneutiese vlak, in lyn met hoe deputate KBK gerapporteer het:

"Possible Hindrances for the unification with RCSA

6. Summary of possible hindrances

Deputies ... identify the following issues as possible hindrances for unification with the RCSA and we would like to discuss them with the Deputies of the Reformed Churches. These possible hindrances can be summarized under three categories, namely hermeneutics, ecumenical contacts and discipline.

...

a. Hermeneutics

⁴⁴ Acta 1996, p63.

⁴⁵ FRCSA Acts 2008, p104-105.

⁴⁶ FRCSA Acts 2008, p81-86. Deputate KBK het dit onder sinodes se aandag gebring, en daarom het sinodes dit ook as belangrik geag dat die GKSA duidelikheid verskaf mbt sy standpunt tot die Sosio-Historiese benadering en die hermeneutiek.

⁴⁷ FRCSA Acts 2011, p100.

⁴⁸ FRCSA Acts 2014, p12.

- i. Decision: request for a document which reflects the official RCA approach to hermeneutics
- ii. Attention to the *Cloete omdigting* New psalm versification.⁴⁹

Daar kan gekonkludeer word dat die Cloete-omdigtings deur die jare deur sinodes en deputate geïdentifiseer is as 'n struikelblok vir nasionale eenheid tussen die GKSA en die VGKSA.

B. Omdigting vanuit die grondteks?

Is dit feitlik verkeerd om te stel dat die Cloete-omdigtings nie uit die grondteks gebeur het nie? Ons is van mening dat die saak gekompliseerder is as dit. Dit is duidelik dat Cloete nie die grondteks gebruik het nie, maar die 1983-vertaling as basis gebruik het. Dit is ook duidelik dat daar ander in die projek was wat wel die omdigtings van Cloete met die grondteks vergelyk het. Tog kon laasgenoemde nie genoegsaam voorkom dat die gebreke van die 1983-vertaling hulle weg ook in die Cloete-omdigting gevind het nie. Daardie gebreke is ook nie op 'n later stadium uitgehaal nie. Hier volg enkele voorbeelde daarvan:

1. Vertaling van Psalm 2:11-12

Psalm 2:11-12 (1933/1953 vertaling)	Psalm 2:11-12 (1983 vertaling)
Dien die <u>HERE</u> met vrees, en juig met bewing. Kus die <u>Seun</u> , dat Hy nie toornig word en julle op die weg vergaan nie; want gou kan sy toorn ontvlam. Welgeluksalig is almal wat by Hom skuil!	Julle moet die <u>Here</u> met ontsag dien, <u>Hom</u> met vrees en bewing toejuig en Hom onderdanig wees, sodat Hy nie toornig word en julle op die pad omkom nie, want sy toorn ontvlam gou. Dit gaan goed met almal wat by Hom skuiling soek.

In die parafrase wat die 1983-vertaling van hierdie verse gee, verdwyn die feit dat dit hier oor twee *afsonderlike* persone gaan (HERE en Seun). Dieselfde werk deur in die Cloete-omdigting:

Psalm 2:6 (Totius beryming)	Psalm 2:6 (Cloete omdigting)
Kom, dien die <u>HEER</u> en wees in Hom verblyd met blydskap wat Hom huldig as die <u>HEER</u> . En kus die <u>Seun</u> in onderworpenheid, buig jul voor Hom met vrees en bewing neer...	Kom eer die <u>Here</u> en kom buig voor Hom. Keer so dat Hy vertoorn op julle raak, keer dat die <u>Heer</u> se woede oor jul kom. Wie by Hom skuil, sal Hy gelukkig maak.

Hierdie is dus 'n voorbeeld van hoe die defekte van die 1983-vertaling blywend deurgewerk het in die Cloete-omdigting.

2. Weergee van God se name

Net soos daar in die 1983-vertaling dikwels onduidelikheid is ten aansien van die name of titels wat daar in die oorspronklike teks gebruik word om na God te verwys, geld dit ook vir die Cloete-omdigting. Dit is nie moontlik om af te lei uit die omdigting wanneer die verbondsnaam (Jahweh) gebruik word nie. Sien in hierdie verband as voorbeeld Psalms 22,110, 111, 116. Die argument dat dieselfde

⁴⁹ FRCSA Acts 2014, p65.

probleem in die Totius-beryming voorkom, is ten dele waar.⁵⁰ In die Cloete-omdigting het dit egter volledig onduidelik geword.

3. Beeldspraak in die Psalms

Dit is bekend dat die vertaalmetode van die 1983-vertaling veroorsaak het dat die Psalms dikwels ontbeeld is, terwyl beeldspraak in poësie (en dus ook in die Psalms) juis so 'n belangrike rol speel. Het die Cloete-omdigting die ryke beeldspraak weer teruggebring? Dit is ons oortuiging dat dit onvoldoende gebeur het, en dat die Cloete-omdigting ook op hierdie punt steeds die swakhede van die 1983-vertaling reflekteer. Om 'n paar voorbeelde te noem:

3.1 "Kus die Seun"

Psalm 2:11-12 (1933/1953 vertaling)	Psalm 2:11-12 (1983 vertaling)
Dien die HERE met vrees, en juig met bewing. <u>Kus</u> die Seun, dat Hy nie toornig word en julle op die weg vergaan nie; want gou kan sy toorn ontvlam. Welgeluksalig is almal wat by Hom skuil!	Julle moet die Here met ontsag dien, Hom met vrees en bewing toejuig en Hom onderdanig wees, sodat Hy nie toornig word en julle op die pad omkom nie, want sy toorn ontvlam gou. Dit gaan goed met almal wat by Hom skuiling seek.

Die beeldspraak "kus" as aanduiding vir eerbied en totale onderwerping het verdwyn uit die 1983-vertaling. Dit het ook verdwyn uit die Cloete-omdigting:

Psalm 2:6 (Totius-beryming)	Psalm 2:6 (Cloete-omdigting)
Kom, dien die HEER en wees in Hom verblyd met blydschap wat Hom huldig as die HEER. En <u>kus</u> die Seun in onderworpenheid, buig jul voor Hom met vrees en bewing neer...	Kom eer die Here en kom buig voor Hom. Keer so dat Hy vertoorn op julle raak, keer dat die Heer se woede oor jul kom. Wie by Hom skuil, sal Hy gelukkig maak.

3.2 "U stok en staf"

Psalm 23:4 (1933/1953-vertaling)	Psalm 23:4 (1983-vertaling)
Al gaan ek ook in 'n dal van doodskaduwee, ek sal geen onheil vrees nie; want U is met my: <u>u stok en u staf</u> dié vertroos my.	Selfs al gaan ek deur donker dieptes, sal ek nie bang wees nie, want U is by my. In u hande is ek veilig.

⁵⁰ GKSA Acta 2003, p643.

Die beeldspraak “u stok en staf” het heeltemal verdwyn uit die 1983-vertaling, en so ook uit die Cloete-omdigting.

Psalm 23:2 (Totius-beryming)	Psalm 23:2 (Cloete-omdigting)
En is ek soos 'n skaap in doodsgevaar, wat in die velde as 'n prooi van wolwe gaan, en moet ek in die doodsval, diep 'n donker, van alle hulp ontbloot, in my alleenheid staan - dan nog ken ek geen doodsrees of verskrikking omdat <u>u staf</u> my troos is en verkwikking.	Ek sal die dood se donker dal nie vrees nie. Ek moet daar deurgaen, maar ek weet U is by my. Alleen en sonder U sal ek nooit wees nie en in u hande sal ek altyd veilig bly. Geen duisternis vrees ek en ook geen kwaad nie. Want u vertroosting sal my nooit verlaat nie.

3.3 “Ek wil my weë bewaar”

Psalm 39:2 (1933/1953-vertaling)	Psalm 39:2 (1983-vertaling)
Ek het gesê: Ek wil my <u>weë</u> bewaar, sodat ek nie sondig met my tong nie; ek wil my mond in toom hou solank as die goddelose nog voor my is.	Ek het gesê: “Ek wil sorgvuldig let op my lewe en nie sondig met wat ek sê nie. Ek wil nie 'n woord praat as 'n slegte mens my teëstaan nie.”

Die 1983-vertaling het die poëtiese verbeeldingryke “weë” weg-geparafraseer deur dit met “lewe” te vervang. Die Cloete-omdigting gaan in hierdie rigting voort deur die woord “bestaan” te kies:

Psalm 39:1 (Totius-beryming)	Psalm 39:1 (Cloete-omdigting)
Ek het gesê: Ek wil my <u>weg</u> bewaar,	Ek wou sorgvuldig let op my bestaan

3.4 “My skild”

Psalm 28:7 (1933/1953-vertaling)	Psalm 28:7 (1983-vertaling)
Die HERE is my sterkte en my <u>skild</u> ; op Hom het my hart vertrou, en ek is gehelp; daarom jubel my hart en sal ek Hom loof met my gesang.	Die Here is my sterkte en my beskermmer, op Hom het ek vertrou. Hy het my gehelp. Daarom is ek bly en wil ek Hom loof met my lief.

Die 1983-vertaling het die metafoer “skild”, wat in die grondteks voorkom, weggelaat en dinamies-ekwivalent geïnterpreteer as “beskermer”. Ook in die Cloete-omdigting het die metafoer “skild” verdwyn.

Psalm 28:6 (Totius-beryming)	Psalm 28:4 (Cloete-omdigting)
Geloofd sy God, Hy het sy oor Geneig en weer my stem gehoor; My sterkte en my hulp is Hy, 'n <u>skild</u> my altoos dig naby.	Hy hét my stem wat smeek, verhoor. Daar loof ek God die Here voor. Ek het Hom altyddeur vertrou, Hy is die rots waarop ek bou.

Daar is selfs gevalle waar die Cloete-omdigting nog verder gegaan het in hierdie tendens om nie suinig te wees op die oorspronklike poëtiese beeldspraak en metafore nie. Sien byvoorbeeld Ps 33:2 (“siter”

en “harp”); Ps 37:25 (“brood”); Ps 45:2 (“my tong is die pen van ‘n vaardige skrywer” - nogal ironies!); Ps 107:16 (“koperdeure”, “ystergrendels”); Ps 140:1-4 (“tong skerp soos ‘n slang; gif van ‘n adder”).⁵¹

Bogenoemde punte toon aan dat die Cloete-omdigting nie getrou is aan die grondteks nie. Dit maak dit na ons oortuiging ongeskik vir kerklike gebruik. In meerdere gevalle is die grondteks òf verkeerd òf onvolledig weergegee. Die Cloete-omdigting is daarom ‘n verarming.

C. Riglyne

Die riglyne wat die GKSA sinodes daargestel het (bv. Sinode 2012 (390: §2.3), maak op ons oor die algemeen ‘n goeie indruk. Neem byvoorbeeld 2.3.4: “Die breë strekking en inhoud van ‘n gedeelte moet weergegee word, wat die basiese inhoud, belangrike begrippe en die basiese voortgang van die gedeelte betref, sonder dat elke detail van die oorspronklike volledig weergegee hoef te word.”

Wat hierdie riglyn betref, plaas dit nie egter nie genoeg klem op die houding van eerbied en nagvolging wat ‘n digter teenoor die oorspronklike teks moet hê nie. Die ryke poëtiese taal en beeldspraak in die Psalms is nie iets wat net as verpakking aan die kant geskuif kan word nie. Maar selfs al sou mens hierdie riglyn (2.3.4) van die GKSA as maatstaf hanteer, dan is dit nog steeds ons oortuiging dat die Cloete-omdigting onder die maat is wat hierdie riglyn betref.

Nog ‘n belangrik riglyn is 2.3.6: “Nuwe berymings van gedeeltes (veral uit die Ou Testament) moet daarna streef om die onderskeid tussen die verskillende Godsnames sover moontlik te behou.” Dit is duidelik dat die Cloete-omdigting dit nie gedoen het nie, maar bloot die 1983-vertaling gevolg het, soos hierbo alreeds aangedui is.

Is die wraakgedeeltes sistematies uit die beryming weggeneem?

Dit is ons oortuiging dat dit nie sistematies weggeneem is nie. Dit is wel ons oortuiging dat dit

- sistematies afgeswak is;
- in spesifieke gevalle wel weggeneem is.

As die bede of God die goddelose wil ombring herhaaldelik en emfasies in Psalm 139 na vore kom, dan moet ‘n beryming dit ook weerspieël. Verder, al kan mens aanvoer dat die omdigting van Psalm 139 inhoudelik nie in stryd is met die belydenis nie, is dit wel so dat dit eensydig geword het.

Want dit is duidelik dat daar gepoog is om hierdie sake met minder skerpheid om te dig as wat hulle in die Bybel staan. Dit is ons oortuiging dat mens met ‘n beryming/omdigting nie die reg het om dit te doen nie. Die feit dat dit in die Cloete-omdigting gebeur het, maak dit na ons oortuiging ongeskik vir kerklike gebruik.

Dit is ons indruk dat die riglyne van die GKSA-sinodes nie werklik ‘n impak op die Cloete-omdigting gehad het nie. Dit is ons indruk dat die riglyne veral begin vorm kry het eers nadat die Cloete-omdigting reeds voltooi was. Die omdigting is later, vir sover ons weet, ook nie meer gewysig of verbeter nie.

⁵¹ “In hierdie omdigting is die metafore sover as moontlik behou net soos wat hulle voorkom in die oorspronklike tekste hoewel die struktuur en die volgorde van woorde kan verskil.” GKSA Acta 2003, p648-649. Dit is duidelik dat daar op hierdie punt verskil van mening is oor die finale produk.

D. Blywende verskil

In 1.3.1.5.12 word gestel: “Dit is duidelik dat die stelling van prof Cloete (“Psalm 110 is nie ‘n Messiaanse Psalm nie”) wel tot misverstand aanleiding gegee het. Die beswaardes het waarskynlik meer in die stelling geles as wat daarmee bedoel was en op grond van die stelling ‘n beskuldiging van ‘n valse teologie teen die omdigting ingebring. Hierdie beskuldiging is egter konsekwent deur die medewerkers van ons kerke ontken en is deur die Sinode van 2006 afgewys met die nie aanvaarding van beswaarskrifte wat hierdie punt wou maak.”

Ons is bevrees dat ons op hierdie punt nie tot eenstemmigheid sal kom nie. Die konsekwente ontkenning van die medewerkers sal oortuig, as daar ook voorbeelde en bewysmateriaal is.⁵² Cloete het eksplisiet gesê dat hy op grond van nuwe teologiese navorsing te werk gegaan het, naamlik om die eksplisiete Messiaanse verwysings uit te haal, net soos wat in die 1983-vertaling gebeur het. En soos hierbo aangedui is, gaan dit verder as die blote gebruik van hoofletters.

In teenstelling tot die GKSA is die 1983-vertaling nie deur VGKSA sinodes vir amptelike kerklike gebruik vrygegee nie.

Dit val ons op dat daar uiteenlopende verskille van oortuiging bestaan tussen die Deputate Ekumeniese Sake onderling, asook tussen die plaaslike kerke.

Uit ons eerste studiestuk het geblyk dat ons in groot mate saamstem met die mindersheidsrapport (2003). Dit is nog steeds die geval. Die meerderheidsverslag en die sinode se besluite was nie oortuigend om ons besware teen die Cloete-omdigting weg te neem nie.

Tydens die vergadering op 24 Febr 2017 het die voorsitter, Ds Cassie Aucamp, daarop gewys dat ‘n verskil van opinie in die kerke nie ‘n prestige-saak moet word, waar mense hulle standpunte bly verdedig, bloot uit gesigsbehoud nie. Laat dit duidelik wees dat dit nie by ons die geval is en mag wees nie. Die dinge waarteen ons beswaar maak, is nie toevallige verskille tussen die Totius-beryming en die Cloete-omdigting nie. Dis ook nie so dat ons nie die mankemente wat daar is by die Totius-beryming raaksien nie. Maar dit is ons oortuiging dat die Cloete-omdigting te veel onder die invloed van die tydsgees was en daarom gelyk het onder die teologies-liberale denkwyses met betrekking tot die Psalms, die Skrif, die hermeneutiek en Bybelvertaling.

*Deputate Kontak met Binnelandse Kerke
Vrye Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika*

⁵² GKSA Acta 2003, p643.

Ann. 5.11: Historical Overview Relation of the RCSA with the DRC, in relation to its impact on the deliberations with the FRCSA.

For decades deputies already received the mandate from FRCSA synods to discuss with the RCSA their relationship especially with the Dutch Reformed Church (DRC).

Already on the FRCSA Synod 1972 mention was made of the 'illogical' relationship between the RCSA and the DRC.⁵³ The FRCSA Synod of 1980 expressed concern about pulpit exchange between the RCSA and the DRC. On the FRCSA Synod 1994 deputies mentioned that the RCSA report is much too optimistic with regards to the DRC and NHK, whilst far reaching rapprochement is not discouraged but encouraged.⁵⁴

In 2002 the FRCSA Synod called deputies to discuss with the RCSA:

“die saak van skrifkritiek in die Nederduits Gereformeerde Kerk (NGK) met klem bespreek en die GKSA aanmoedig om ‘n meer antitetiese houding teenoor die NGK te openbaar.”⁵⁵

In 2005 the FRCSA Synod expressed the following:

“4. Dat die deputate die GKSA deputate vra om ‘n konfessioneel gebaseerde beoordeling te gee van die GKSA se verhouding ten opsigte van die Nederduits Gereformeerde Kerk (NGK) en die Nederduits Hervormde Kerk.

Gronde:

a. Die GKSA se beoordeling van hierdie kerke, op grond van die gereformeerde Belydenis, wat GKSA bely oor die ware en valse kerk, is onduidelik vir die VGKSA.

b. In die lig van die VGKSA se besware oor kerklike kontakte van die GKSA sal so ‘n uitspraak verhelderend en konstruktief inwerk.

5. Dat daar kennis geneem word dat die kontakte van die GKSA met die NGK en NHK geen nuwe saak in die gesprek tussen die twee kerke is nie.

Gronde:

a. Die oorsig vanuit die verslag wys dat dit ‘n baie bekende en ou onderwerp in die gesprekke is.

b. Dit is en bly ‘n belangrike saak wat die gesprekke beïnvloed.”⁵⁶

Deputies (DCCSA) reported to the FRCSA Synod of 2008:

“Die gesprek het in 1958 begin en gaan vandag nog voort. Vandaar die jare lange kontakte band tussen die kerke via die TKR (Tussen Kerklike Raad – vroeër die TKK, Tussen Kerklike Kommissie). LW: Die APK is ook deel van die TKR, maar dan met waarnemerstatus.

Hierdie bande met die NGK, NHK en APK word gesien as deel van daardie verhouding met kerke met wie die GKSA “kerklike bande” het. “Kerklike bande” is daardie kerklike verhouding met kerke met wie die GKSA aan die een kant nog nie werklike “eenheid” het nie, maar waar daar aan die ander kant tog weer ‘n nouere verhouding is as met kerke met wie hulle “kontakte” het.

...

Ons het as deputate kennis geneem van die GKSA se standpunte, maar kan ons nie vind in die losse hantering van kerkverband en belydenis nie.”⁵⁷

Deputies therefore proposed to FRCSA Synod 2008:

⁵³ VGKSA Acta 1972, p79.

⁵⁴ VGKSA Handeling 2005, p211 (Historical overview).

⁵⁵ VGKSA Handeling 2002, p34.

⁵⁶ VGKSA Handeling 2005, p27.

⁵⁷ FRCSA Acts 2008, p72-73.

“6c. Dat ons kennis neem van die GKSA se siening van die hantering van die Belydenis en kerklike verhoudinge met die NGK en Ned Hervormde Kerk, soos weergegee in die vergadering met hulle deputate in Oktober 2006 en dat hulle nie graag ‘n formele konfessionele beoordeling daarvoor wil gee nie. Gronde:

- iv. Die punt is en bly ‘n hindernis in gesprekvoering
- v. Dit veroorsaak skeefgroei in byna enige gesprekke oor leer en lewe op die vlak van deputategesprekke en is al telkens uitgewys.”⁵⁸

Deputies reported again to the FRCSA Synod 2014 that the RCSA’ contacts with the DRC continue to be a hindrance towards unification with the FRCSA:

“The FRC has stated until today that the marks of the true church are not visible enough in the DRCA. Therefore there is no unity with these churches, and we cannot strive for it.

Questions about the contacts between RCSA and DRCA

- 1 In the TKR there were discussions about things that divide RCSA en DRCA. What was the outcome of these discussions?
- 2 There is concluded that, although the two churches will not come in one Church bond in the short term, there are many points of agreement and the need for cooperation. What are these agreements and in what areas can the churches work together?
- 3 As churches we need to make the call for unity visible, but first we must be convinced that we are one in Christ. Has the RCSA already drawn this conclusion and on what grounds? Are the fundamental differences from the past now resolved?”⁵⁹

In this Historical Overview one more aspect should be mentioned, namely the relationship between the FRCSA and the TKR (Tussen Kerklike Raad). The TKR consists of the so called Afrikaner ‘Three Sister Churches’, the NGKSA (DRC), NHKSA and GKSA (RCSA).

The FRCSA Synod 2008 mandated DCCSA to investigate the possibility of attending the TKR in the capacity of observers.⁶⁰ This in view of the fact that the APK was allowed to the TKR as observers. DCCSA reported three years later to FRCSA Synod 2011:

“The desire of the FRCSA to attend the TKR as observers, was conveyed to the deputies of the GKSA. The only possible way we will be able to attend, is when we will be invited to attend by one of the existing members. Deputies of the GKSA undertook to investigate this possibility. We were not yet able to receive any feedback from them in this regard. This still seems to us a very important goal to pursue, because it will give us a good impression of what the relations with the NGK and the NHK mean for the GKSA and in what ways we will be able to partake in the same.”⁶¹

FRCSA Synod 2011 consequently mandated DCCSA again:

“2. To pursue the possibility of attending the TKR as observers”⁶²

DCCSA however reported to FRCSA Synod 2014 that their request to become observers at the TKR was rejected by the TKR.⁶³

⁵⁸ FRCSA Acts 2008, p77.

⁵⁹ FRCSA Acts 2014, p65-66.

⁶⁰ FRCSA Acts 2008, p24.

⁶¹ FRCSA Acts 2011, p98.

⁶² FRCSA Acts 2011, p20.

⁶³ FRCSA Acts 2014, p61.

Ann. 5.12: Historical Overview re Women in (Diaconal) Office, in relation to its impact on the deliberations with the FRCSA.

The first FRCSA synod that was held after the RCSA approved to open the office of deacon for women, mandated its deputies:

Synod decides:

*10. that deputies have to evaluate the recent decision of synod of the RCSA, to allow women in the office of deacon.*⁶⁴

On the next synod the FRCSA took a clear decision expressing their conviction:

“Synod decides:

...

5. That deputies convey synod’s concern about the differences in the GKSA with regards to women serving in an office and monitor and evaluate the development regarding the issue.

Grounds:

- b. This matter uncovers the fundamental hermeneutical differences in understanding and applying Scripture in the GKSA;
- b. This is a contentious issue which affects a church’s view on Scripture and influences the contacts between the churches.”⁶⁵

DCCSA consequently without delay executed this mandate given by FRCSA Synod 2008, and reported to the next FRCSA Synod in 2011:

“4.3 To convey synod’s concern about the differences in the GKSA with regard to women serving in an office and monitor and evaluate the development regarding the issue.

Synod’s concern was conveyed in our meeting with deputies of the GKSA on 12 September 2008.”⁶⁶

DCCSA mentioned in their report to FRCSA Synod 2014 a number of issues that can possibly be obstacles towards national unification with the RCSA. In their report they also indicated that the matter of women in the (diaconal) office is a hermeneutical issue.

“Possible Hindrances for the unification with RCSA

2. Summary of possible hindrances

Deputies relations within FRCSA churches in South Africa identify the following issues as possible hindrances for unification with the RCSA and we would like to discuss them with the Deputies of the Reformed Churches. These possible hindrances can be summarized under three categories, namely hermeneutics, ecumenical contacts and discipline.

...

b. Hermeneutics

i. Decision: request for a document which reflects the official RCA approach to hermeneutics

...

⁶⁴ “Die Sinode besluit: 10. Dat die deputate die besluit van die jongste sinode van die GKSA, om vroue tot die amp van diaken toe te laat, sal evalueer.” VGKSA Handeling 2005, p28.

⁶⁵ FRCSA Acts 2008, p24.

⁶⁶ FRCSA Acts 2011, p98.

iii. Attention to the issue of women in the office of deacon (and women in other special offices)⁶⁷

The next FRCSA synod (2014) called again on DCCSA to deliberate with the RCSA on issues obstructing unification on a national level:

“1. To continue contact with the RCSA on a national level in view of strengthening the bond in the unity of the Reformed faith.

Ground: To strive towards unity between believers is a Biblical command.

2. That in the discussions attention should be given to ... the issue of hermeneutics concerning the issues mentioned below:

i. What is the official RCSA approach to hermeneutics?

...

iii. The RCSA Synod’s decision on women as deacons.

In the discussions deputies should take into account that some churches have ordained female elders contrary to RCSA synod decisions.

Ground: Clarity regarding above issues should help to promote unity.”⁶⁸

This synod also clearly pointed to the fact that the debate on women in the (diaconal) office is not just a matter of diverging exegeses, but of hermeneutical nature. This also becomes clear from the letter the FRCSA Synod 2014 wrote to their Dutch sister churches:

“We are compelled also to communicate our concern about developments in your federation regarding women in office. See annexure 3. We call on you to maintain the orthodox direction. In a church that wants to remain faithful to Holy Scripture, the matter of women in the special ecclesiastical offices cannot be framed as an open question. When the unambiguous teaching of the Word of God about male leadership in the church becomes a matter of debate, then a dangerous hermeneutical approach is showing its influence.”⁶⁹

⁶⁷ FRCSA Acts 2014, p65.

⁶⁸ FRCSA Acts 2014, p12.

⁶⁹ FRCSA Synod Acts 2014, p171.